

§12 Miljøgodkendelse af so-, små- grise- og slagtesvineproduktion

Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg

*Meddelt:
24. juli 2013
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 680 årssøer med 30 grise pr. årssø til 7,4 kg, 20.500 smågrise 7,4 – 34 kg, 700 slagtesvin 34 – 107 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 289,48 DE på ejendommen Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg, samt udbringning af husdyrgødning på 208,81 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 3166 6635.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige at generne reduceres ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Godkendelsen skal være udnyttet inden to år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret på Sønderborg Kommunes hjemmeside den 17. januar 2013 og efterfølgende i Sønderborg Ugeavis. Annonceringen gav ingen kommentarer.

Udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger og ansøgers konsulent i perioden fra den 22. – 30. maj 2013.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohearing af naboer i konsekvensområdet for lugt og ejere af forpagtede arealer i perioden fra den 6. juni 2013 til den 18. juli 2013. Høringen gav ingen kommentarer.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 24. juli 2013. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg-kommune.dk og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt, og mindst hvert 10. år, tages op til revurde-

ring, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn: Michael Manø
Adresse: Amtsvejen 62
Postnummer: 6400 Sønderborg
Ansøgningsnr.: 24554, version 7

Konsulent:

Navn: Lene Andersen, Kolding Herreds Landbrugsforening
Adresse: Niels Bohrs Vej 2
Postnummer: 6000 Kolding

Kontaktperson på bedriften

Navn: Michael Manø
Adresse: Amtsvejen 62
Postnummer: 6400 Sønderborg

Bedriftoplysninger

Navn på bedriften: Højgård
Adresse: Amtsvejen 62
Postnummer: 6400 Sønderborg
CVR-nummer: 31666635
P-nummer: 1014746613
Ejendomsnummer: 5400015814
CHR-nummer: 88718

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Lene Alnor
Sagsbehandler, arealdel: JRHS
Sag nr.: 12/23199
KS: SBMO

Indholdsfortegnelse

Kommunens afgørelse	2
Indholdsfortegnelse.....	5
Resumé og samlet vurdering	8
1.1 Ansøgning	8
1.2 Ikke teknisk resumé	9
2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	11
2.1 Planmæssige forhold.....	12
2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	13
2.3 Placering i landskabet	14
3 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	16
3.1 Bygninger	16
3.2 Husdyrhold	18
3.3 Staldindretning	20
3.4 Ventilation.....	22
3.5 Gyllekøling	23
3.6 Fodring.....	25
3.7 Energi- og vandforbrug.....	26
3.8 Spildevand.....	28
3.9 Affald.....	30
3.10 Råvarer og hjælpestoffer	31
3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld	33
4 Gødningsproduktion og –håndtering.....	33
4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring.....	33
4.2 Flydende husdyrgødning	34
4.3 Fast gødning og dybstrøelse.....	36
4.4 Udbringning af husdyrgødning.....	36
5 Forurening og gener fra husdyrbruget	38
5.1 Ammoniak og natur	38

5.2	Lugt	44
5.3	Lys	46
5.4	Støj og vibrationer.....	46
5.5	Støv.....	47
5.6	Fluer og skadedyr.....	47
5.7	Transport	48
6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	50
6.1	Harmoniareal.....	51
6.2	Lokalisering og planmæssige forhold	51
6.2.1	Påvirkninger af søer og vandløb	52
6.3	Opland til søer og vandløb	52
6.4	Påvirkning af fjord & hav	52
6.5	Nitrat til grundvand	53
6.6	Beskyttet natur.....	55
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter).....	57
6.8	Natura 2000.....	59
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	68
6.10	Kultur- og fortidsminder.....	68
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 12.....	68
8	Egenkontrol og dokumentation.....	71
9	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	72
9.1	Husdyrbrugets ophør.....	72
10	Offentliggørelse og klagevejledning	73
11	Konklusion.....	75
12	Generelt.....	76
13	Vilkår	77
	GENERELT	77
13.1	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION	77

13.2	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	79
13.3	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	79
13.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	83
13.5	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	83
13.6	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	84
13.7	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	85
14	Lovgrundlag	86

Bilag

1. Oversigtskort
2. Situationsplan - indretning
3. Afledningsforhold
4. Gyllekøling – beregning
5. Beregning af emissionsgrænseværdi (BAT)
6. Arealer
7. Kørselsveje med gylle
8. Kapacitetsberegning
9. Grundvand
10. Beskyttet natur og terrænhældninger
11. Natura 2000
12. Overfladevand
13. Planmæssige forhold – udbringningsarealer
14. Udtalelse fra Aabenraa Kommune

Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 24554) fra Michael Manø om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 11. maj 2012. Seneste version af ansøgning, version 7, er modtaget den 4. juni 2013.

Der ansøges om at udvide et eksisterende dyrehold på Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg fra 580 årssøer med en årlig produktion af 16.800 smågrise 8-18 kg, 270 polte 30-100 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 179,1 DE til 680 årssøer med 30 grise pr. årssø til 7,4 kg, 20.500 smågrise 7,4 – 34 kg, 700 slagtesvin 34 – 107 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 289,48 DE. Der skal bygges en ny smågrisestald og en ny gyllebeholder i forbindelse med udvidelsen. Desuden etableres 3 nye fodersiloer.

Miljøgodkendelsen omfatter ejendommens hovedadresse, hvorpå 680 årssøer med 30 grise pr. årssø til 7,4 kg, 28.500 smågrise 7,4 – 34 kg, 700 slagtesvin 34 – 107 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 289,48 DE opstaldes. Desuden omfatter miljøgodkendelsen alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr.: 3166 6635.

Produktionen på Amtsvejen 62 har på ansøgningstidspunktet udnyttet tilladelsen på 580 årssøer med en årlig produktion af 16.800 smågrise 8-18 kg, 270 polte 30-107 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 179,1 DE. Ejendommen har hidtil ikke været godkendelsespligtig.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 680 årssøer med grise til 7,4 kg (30 stk. pr. årssø), 20.500 smågrise 7,4-34 kg, 700 slagtesvin (polte) 34-107 kg og 4 heste 300- 500 kg, svarende til 289,48 DE på Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg, samt udbringning af husdyrgødning på 208,81 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 3166 6635.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Vilkårene i denne miljøgodkendelse vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af Amtsvejen 62 i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Ansøger har søgt om at udvide et eksisterende dyrehold på Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg fra 580 årssøer med en årlig produktion af 16.800 smågrise 8-18 kg, 270 polte 30-100 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 179,1 DE til 680 årssøer med grise til 7,4 kg (30 stk. pr. årssø), 20.500 smågrise 7,4-34 kg, 700 slagtesvin (polte) 34-107 kg og 4 heste 300- 500 kg, svarende til 289,48 DE.

Der hører i alt 38,56 ha ejet udbringningsareal til bedriften. Der er indgået forpagtningsaftaler for 170,25 ha. Der er ikke indgået aftaler om udbringning af husdyrgødning. Se udbringningsarealerne i bilag 6.

Ansøger driver ikke husdyrbrug på andre ejendomme.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone, ca. 1,2 km nordvest for landsbyen Nybøl.

Der skal bygges ny smågrisestald og en ny gyllebeholder i forbindelse med udvidelsen. Desuden etableres 3 nye fodersiloer. Bygningerne opføres i tilknytning til de eksisterende staldbygninger på ejendommen.

Den nye stald bliver udformet i samme byggestil og med udgangspunkt i de samme byggematerialer, som den nyeste af de tre eksisterende længer af anlægget. Den nye stald bliver dog både højere og noget bredere end de eksisterede stalde og bliver synlige fra Amtsvejen. Hele produktionsanlægget ligger samlet. Den nye gyllebeholder placeres vest for ejendommen og vil blive synlig fra Amtsvejen. For at understøtte de visuelle sammenhænge og retninger i det samlede anlæg, stilles der vilkår til beplantning ved den nye gyllebeholder og den nye stald.

Lugt

Produktionen omlægges i nogle af de eksisterende stalde. Den nye smågrisestald placeres i tilknytning til de eksisterende stalde. Nærmeste nabo, uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, ligger ca. 300 m sydvest for den eksisterende smågrisestald og den beregnede ukorrigerede geneafstand for lugt fra anlægget til enkeltbolig er 157 meter. Den beregnede ukorrigerede geneafstand til byzone er 496 meter. Den faktiske afstand er ca. 1,2 km. Den beregnede geneafstand til samlet bebyg-

gelse er 320 meter. Den faktiske afstand er ca. 1,2 km. Ansøgningen lever dermed op til genekriterierne for lugt.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transport øges fra ca. 634 til 740 årligt. Der er én indkørsel til beboelsen mod Amtsvejen og tre erhvervsindkørsler mod Bøgevej til produktionsanlægget. Indkørslerne mod Bøgevej er hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer, oversigtsforhold og den øvrige trafik på Bøgevej. Intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

De nærmeste internationale naturbeskyttelsesområder på land, Gråsten Skovene, ligger godt 4,2 km vest for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Nybøl Nor, som ligger ca. 1,1 km sydvest for husdyrbruget.

Nærmeste registrerede § 3 arealer jf. Naturbeskyttelsesloven er en sø, som ligger 293 meter syd for ejendommen. Nærmeste § 7 naturareal jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, registreret i kortene på Danmarks Miljøportal, ligger ca. 1560 m vest for ejendommen. Der er tale om et overdrevsareal ved Adsbøl.

Depositionsberegningerne viser, at merdepositionen af kvælstof til omkringliggende natur i området ligger i størrelsesordenen 0,1-0,2 kg N/ha/år. Det vurderes, at en merdeposition på under 0,5 kg N/ha/år ikke vil medføre en tilstandsændring af de omkringliggende naturområder.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Arealerne afvander til Nybøl Nor og Flensborg Ydre Fjord som er udpeget som Natura 2000 område. En del af arealet er også udpeget som nitratklasse.

Der er i forbindelse med sagsbehandlingen på denne godkendelse blevet projektilpasset således at udvaskningen fra arealerne i nitratfølsomme indvindingsområder ikke overstiger 50 mg nitrat/l på arealerne 22-0 og 12-0. På mark 1-1 og 1-2 er der projektilpasset således, at udvaskningen fra arealerne ikke overstiger udvaskningen i nudrift. Alle fire arealer ligger i NFI.

Udbringningsarealerne ligger uden for fosforklasse, og de generelle krav til fosforoverskud er overholdt.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Ansøger anvender bl.a.:

- Gyllekøling
- Delvis fast gulv

hvilket er tiltag, der reducerer ammoniakudledningen til omgivelserne. Desuden overholder ansøgningen de vejledende emissionsgrænseniveauer udmeldt af Miljøstyrelsen. Kommunen vurderer, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

Jævnfør Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

-nabobeboelser

Husdyrbruget er placeret i landzone. Nærmeste beboelse er Nybøl Vestermark 1, som har landbrugspligt, og som ligger ca. 300 m sydvest for den eksisterende smågrisestald. Nærmeste beboelse uden landbrugspligt er Bøgevej 2, som ligger 460 m øst for ejendommen. Der er ca. 1,2 km til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Bispevænget 5, som er en del af landsbyen Nybøl, der ligger sydøst for ejendommen.

Der er ligeledes 1,2 km til byzone i Nybøl og nærmeste lokalplanlagte område, Bispevænget 5.2.001.B. Der er ca. 4,5 km til nærmeste sommerhusområde, Vemmingbund.

Tabel 1 viser en oversigt over afstand fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændring.

Tabel 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 1,2 km	Fra ny smågrisestald til byzoneområde i Nybøl	50 m
Sommerhusområde	Ca. 4,5 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Vemmingbund	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 1,2 km	Fra ny smågrisestald til Bispevænget 5.2.001.B	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 300 m	Fra eksisterende staldbygning til Nybøl Vestermark 1	50 m
Nærmeste nabobeboelse i (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 1,2 km	Fra ny smågrisestald til Bispevænget 5	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Anlægget er beliggende mere end 300 m fra ovenstående.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus på samme ejendom	ca. 58 m	Fra ny smågrisestald til stuehuset	15 m
Naboskel	ca. 15 m	Fra ny gyllebeholder til matr. nr. 734 Nybøl ejerlav – ejes af ansøger	30 m
Levnedsvirksomhed	>> 25 m	Butikker i Nybøl	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 1,2 km	Fra staldanlægget til Nybøl Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 250 m	Fra eksisterende stald til DGU boring 169.898 på Nybøl Vestermark 1.	25 m
Vandløb	ca. 100 m	Fra rørlagt vandløb til den nye gyllebeholder	15 m
Dræn	> ca. 15 m	Dræn inden for 15 m fra den nye stald og den nye gyllebeholder vil enten blive fjernet eller lagt om i faste rør.	15 m
Sø	57 m	Fra ny smågrisestald til sø vest for stalden	15 m
Privat vej	> 15 m	Der er ikke umiddelbart andre private veje ud over indkørslen til anlægget i nærheden	15 m
Offentlig vej	ca. 10 m	Fra ny gyllebeholder til Bøgevej – der er søgt om dispensation	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes bortset fra afstandskravet til naboskel og til offentlig vej. Nabomatriklen er ejet af ansøger og der er derfor ikke foretaget en nabohøring. Ansøger ønsker at placere den nye gyllebeholder 10 m fra Bøgevej, som er en offentlig vej. Der er et veletableret hegn mellem den ønskede placering og vejen.

Placeringen har været til udtalelse i afdelingen for Veje og Trafik. Veje og Trafik havde ingen bemærkninger til placeringen af gyllebeholderen. Der meddeles således dispensation til at placere gyllebeholderen indtil 15 m fra naboskel og 10 m fra Bøgevej. Der stilles vilkår herom.

Der er mere end 300 meter til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrlovens § 20.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2009 – 2021 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i distrikt 5.2 Nybøl. Ejendommen ligger i landområde med kommuneplan nr. 5.2.005.J. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune, er området ikke tilsluttet offentlig kloak. Proces- og sanitært spildevand afledes til bundfældningstank og regnvand samt tagvand afledes til rørlagt dræn/vandløb og videre til Nybøl Nor. Ifølge spildevandsplanen for området ligger ejendommen ikke i opland til søer og vandløb, og der er derfor ikke specifikke renskrav.

Ejendommen forsynes med vand fra Nybøl vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Særligt næringsfattige naturarealer" og "Naturområder".

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. De nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (Habitatområde H83) som ligger ca. 4,3 km vest for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord og Nybøl Nor (fuglebeskyttelsesområde F64) som ligger ca. 1 km syd for ejendommen.

Områder med landskabelig værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kystlandskaber" og "Værdifulde landskaber".

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Skovrejsning uønsket pga. geologi"

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: "Fritidsområder", "Eksisterende byzoner", "Eksisterende sommerhusområder", "Arealer til ferie-fritidsformål" eller "Arealudlæg til ferie-fritidsformål".

Værdifulde kulturmiljøer: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Kirkebyggelinjer" og "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningerne "Kystnærhedszone" og "Kystnærhedsafgrænsning" (bortset fra den nye gyllebeholder).

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger ikke indenfor udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Der ligger en § 3 sø i ejendommens haveanlæg ca. 54 m fra den nye smågrisestald. Desuden er der registreret en eng 685 m sydøst for staldanlægget og en mose i forbindelse med den beskyttede sø Lundsø ca. 1150 m nord for ejendommen.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Sø- og åbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Miljømyndighedens vurdering

Udvidelsen vil ske i et område, som ligger inden for kystnærhedszonen og kystnærhedsafgrænsningen. Som udgangspunkt skal området friholdes for yderligere bebyggelse. Nybyggeriet ved Amtsvejen 62 er dog nødvendigt for den videre drift af landbrugsejendommen og ligger i tilknytning til de eksisterende bygninger. Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige-, kulturhistoriske-, naturmæssige-, geologiske eller rekreative værdier i området, da der er tale om en udvidelse af et eksisterende anlæg. Kommunen tillader derfor byggeriet.

2.3 Placering i landskabet

Den nye stald og den nye gyllebeholder opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger. Der er i forbindelse med tidligere byggeri i ansøgers ejertid ikke gjort arkæologiske fund.

Den nye klimastald vil blive opført i materialer, der harmonerer med det eksisterende byggeri.

Offentlighedens adgang til landskabet vil ikke blive ændret.

Beliggenhed

Amtsvejen 62 ligger ca. 290 meter nordøst for Amtsvejen og afgrænses mod nord af Bøgevej, som ligger middelbart op ad ejendommen parallelt med Amtsvejen. Ca. 500 meter nordøst for ejendommen ligger motorvejen. Ejendommen ligger forholdsvis højt i landskabet på en yngre moræneaflejrning fra sidste istid. Terrænet skræner jævnt fra ejendommen og ned mod Nybøl Nor. Nord for ejendommen ligger en slugt med et rørlagt vandløb i bunden. Længere mod nordvest, hvor slugten bliver mere markant, er vandløbet åbent. Vest for ejendommen ligger en anden større ejendom. Landskabet omkring Amtsvejen 62 må karakteriseres som et mellemskalalandskab med en del større markfelter, som er adskilte med enrækkede hegn. Syd for Amtsvejen og ned mod Nybøl Nor bliver landskabet lidt mere lukket og opdelt i mindre felter.

Landskabelige udpegninger

Amtsvejen 62 ligger i kystnærhedszonen. For landbrugsbyggeri betyder det, at nyt byggeri så vidt muligt skal opføres i tilknytning til eksisterende byggeri og udformes under hensyntagen til værdierne i landskabet. Området mellem Amtsvejen og Nybøl Nor er udpeget som kystlandskab, hvilket betyder at inddragelse af og planlægning for nye arealer skal begrundes særligt planlægningsmæssigt eller funktionelt. Begrundelsen er dette tilfælde, at der er tale om driftsmæssigt nødvendigt landbrugsbyggeri.

Området, hvor den nye gyllebeholder skal placeres er udpeget som fortidsmindeområde i kommuneplanen. Udpegningen kan ses på bilag 10 a. Inden for udpegningen findes en højklunge bestående af 38 gravhøje (4.000-1.000 f. Kr.). De fleste af gravhøjene er overpløjet og er ikke længere synlige i landskabet. Kommuneplanens retningslinje siger, at der ikke må placeres nye anlæg inden for udpegningen. Langt de fleste fund inden for udpegningen er gjort syd for Amtsvejen. Der er enkelte

fund på nordsiden af Amtsvejen, men de ligger i modsat ende af marken. På luftfoto kan der anes nogle lyse pletter på marken i nærheden af de fund, som er gjort. Gyllebeholderen placeres i det øverste hjørne af udpegningen og i tilknytning til eksisterende byggeri. Sønderborg Kommune har bedt Museum Sønderjylland om en arkivalisk udtalelse for området, hvor den nye gyllebeholder skal placeres. Museum Sønderjylland har udvidet udtalelsen til at gælde for alle anlægsarbejder i projektet. I den samlede vurdering, udtaler Museum Sønderjylland:

*”Det er derfor museets samlede vurdering at der **ikke** er risiko for at påtræffe arkæologiske levn i forbindelse med anlægsarbejdet, hvorfor dette umiddelbart kan igangsættes uden at museet ønsker at foretage sig yderligere.*

I tilfælde af man alligevel skulle støde på arkæologiske levn i forbindelse med anlægsarbejdet, skal Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev i henhold til museumslovens § 27 straks tilkaldes, og arbejdet indstilles i det omfang det berører fortidsmindet. Det kan oplyses at hvis dette mod forventning skulle blive tilfældet vil udgiften til en eventuel arkæologisk undersøgelse blive afholdt af museet”.

Søer og vandløb

Amtsvejen ligger relativt højt i landskabet og der er derfor ikke meget vand i umiddelbar nærhed af ejendommen. Nord for Bøgevej ligger der en øst-vest orienteret slugt, hvor der ligger et rørlagt vandløb i bunden. Længere mod vest bliver slugten mere markant og vandløbet ligger herfra åbent ud til Nybøl Nor. Nybøl Nor ligger ca. 1 km sydvest for ejendommen.

Rumlige og visuelle forhold

Fra øst: Området øst for ejendommen er en åben mark. Mellem marken og Møllevvej mod øst er der dog flere hegn. På hjørnet af Møllevvej og Bøgevej ligger en landbrugsejendom. Hegnene gør, at Amtsvejen 62 næsten ikke kan ses fra Møllevvej, som ligger ca. 700 meter væk. Fra Bøgevej vil gavlenderne dog blive synlige. De tre eksisterende gavlender er alle med røde gavltrekanter og det må tilsigtes, at den nye stald også får en rød gavltrekanter for at gøre udtrykket af det samlede byggeri harmonisk. Da en eventuel senere udvidelse sandsynligvis vil ske i forlængelse af de eksisterende og den nye stald, vil det ikke være hensigtsmæssigt at planlægge beplantning ved gavlenden af staldene.

Fra syd: Fra Amtsvejen er ejendommen synlig og den nye stald, som ligger øst for stuehuset, ligger i forgrunden af de eksisterende stalde og bliver således meget synlig her fra. Stalden ligger parallelt med de eksisterende stalde, som har øst-vest orienterede tagrygge. Den nye stald bliver 8,5 meter høj. Der er planlagt et øst-vest gående hegn langs den nye stald. Hegnet understøtter retningen for staldbyggeriet.

På den anden side af stuehuset kommer den nye gyllebeholder til at ligge. Den vil blive synlig fra Amtsvejen. Gyllebeholderen bliver ca. 2 m meter over terræn. Der er planlagt en beplantning rundt om gyllebeholderen, som vil virke afskærmende mod Amtsvejen.

Fra vest: Mod vest ligger en anden større ejendom 395 meter nordvest for den planlagte nye gyllebeholder på Amtsvejen 62. De nye stalde vil ikke blive synlige her fra, da både stuehus, lade og aftægtsbolig ligger mellem ejendommen og de nye stalde. Den nye gyllebeholder planlægges opført på marken, som vender over mod naboejendommen. Der er dog et hegn imellem ejendommene og der etableres desuden et trerækket hegn rundt om gyllebeholderen.

Fra nord: De eksisterende staldbygninger er visse steder meget synlige fra nord. Der er dog ingen beboelse og kun en mindre asfalteret vej (Bøgevej) nord for ejendommen. 500 meter længere nord for ejendommen ligger motorvejen. Det eksisterende hegn ud mod Bøgevej er et enrækket hegn, som

visse steder er hullet. Hegnet er dog de fleste steder veludviklet og har en afskærmende virkning mod nord.

Stalde, gyllebeholdere, andre bygninger, ventilationsafkast, vaskeplads, relevante dræn og afløb, siloer, befæstede arealer, adgangs- og transportveje mv. fremgår af bilag 1-3.

Der er ingen ensilageplads, møddingsplads eller nedgravede olietanke på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at den nye staldbygning vil blive meget synlig fra Amtsvejen. Den vil dog ligge i fin tråd med det eksisterende byggeri, da den får samme orientering som resten af staldbyggeriet. Den vil dog blive både højere og bredere end de eksisterende stalde. Stalden opføres i samme farver og materialer som det eksisterende byggeri.

På baggrund af udtalelsen fra Museum Sønderjylland, vurderer Sønderborg Kommune, at opførelsen af den nye gyllebeholder er af underordnet betydning i forhold til retningslinjen for fortidsmindeområdet i Kommuneplanen.

For at sikre at retningen af staldbyggeriet understøttes og for at afskærme stalden fra Amtsvejen, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der etableres et trerækket løvfældende øst-vestgående hegn langs den nye stald mod syd. Hegnet skal bestå af hjemmehørende træer og buske.

For at sikre visuel sammenhæng med det eksisterende staldbyggeri, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at byggeriet bliver opført i lignende materialer og farver som det eksisterende staldbyggeri og i overensstemmelse med det materiale, som er indsendt i forbindelse med ansøgningen.

Den nye gyllebeholder vil blive synlig fra Amtsvejen. For at afskærme gyllebeholderen fra vejen stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der skal etableres et trerækket hegn på vest og sydsiden af den nye gyllebeholder, bestående af hjemmehørende træer og buske.

På baggrund af de stillede vilkår vurderes det, at ejendommens placering og udformning er tilfredsstillende i forhold til hensynet til de landskabelige værdier jf. § 23, punkt 4 i Lov om miljøgodkendelse m.v. for husdyrbrug for et landbrug af denne størrelse.

For at sikre mod terrænændringer, stilles vilkår om at udlægning af jord på maksimalt 50 cm tykkelse. Der kan eventuelt søges om større terrænændringer. Der stilles også vilkår om, at Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor meget der flyttes.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede areal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 4.928 m². Der er ingen verserende byggesager på ejendommen.

Bilag 1 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Udvidelsen sker til dels i de eksisterende bygninger og dels i en ny bygning. Ud over den nye stald bygges også en ny gyllebeholder og der opsættes yderligere tre fodersiloer.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning		Grund plan	Bygnings-højde	Taghæld-ning	Bygningsmateria-ler/farver	Anvendelse
	Stuehus (BBR1)	240 m ²	Ca. 7,5 m	20°	Pudsede mursten, hvidmalet og mørkt tag af klinker	Beboelse
3	Farestald (BBR4 og BBR2)	849 m ²	Ca. 5 m	15°	Røde mursten, mørkt eternittag/mørke blikplader	Farestald ST-114808
4	Eks. Klimastald (del af BBR7)	963 m ²	Ca. 7,5 m	15°	Hvide elementer, mørkt blikpladetag	Smågrisestald ST-114809
	Kornlade (del af BBR7)		Ca. 12 m	20°	Røde blikplader på siderne og mørke blikplader på taget	Opbevaring af korn og tørreri
2	Løbestald/polte (del af BBR12)	817 m ²	Ca. 5 m	15°	Røde mursten og gråt eternittag	Poltestald ST-114755
2	Løbestald/polte (del af BBR12 og BBR5)		Ca. 5 m	15°	Røde mursten og gråt eternittag	Løbestald ST-114755
1	Drægtighedsstald (BBR13)	858 m ²	Ca. 7,5 m	15°	Røde elementer og mørke blikplader på taget	Drægtighedsstald ST-114746
	Halmfyr (BBR9)	26 m ²	Ca. 4,5 m	25°	Røde blikplader på siderne og mørke blikplader på taget	Opvarmning af ejendommen
	Farestald (BBR10)	230 m ²	Ca. 5 m	15°	Røde mursten og mørkt bliktag/mørk eternit	Farestald
6	Halmlade og karantænestald (BBR11)	516 m ²	Ca. 7 m	15°	Røde blikplader på siderne og mørke blikplader på taget	Halmopbevaring og karantænestald til polte ST-114813
7	Hestestald og maskinhus (BBR6)	366 m ²	Ca. 6,5 m	15°	Røde blikplader på siderne og mørkt eternittag	Maskinhus og hestestald ST-163886
5	Ny klimastald	1.064 m ²	Ca. 8,5 m	15°	Hvide søstenselementer og mørkt bliktag	Smågrisestald. ST-114812

Eksisterende gyllebeholder fra 1990 på 1.542 m, 22 m i diameter, 4 m dyb og ca. 2 m over terræn. Beholderen er delvis afskærmet mod Bøgevej af et eksisterende hegn.

Eksisterende gyllebeholder fra 1994 på 1.620 m³, 22 m i diameter, 4 m dyb og ca. 2 m over terræn. Beholderen er delvis afskærmet mod Bøgevej af et eksisterende hegn.

Der etableres en ny gyllebeholder på 3.000 m³, ca. 32 m i diameter nordvest for den eksisterende halmlade. Fabrikatet er endnu ikke afgjort, men vil formodentlig blive en elementbeholder i grå beton evt. beklædt med søsten, 4 m dyb og ca. 2 m over terræn. Gyllebeholderen overdækkes med naturligt flydelag. Der etableres afskærmende beplantning rundt om beholderen.

Der er desuden 2 eksisterende nedgravede forbeholdere på samlet ca. 50 m³.

Fodersiloer: I nudrift er der 3 stk. 12 tons lysegrå glasfiber siloer opstillet på betonplads. Siloerne er ca. 9,6 m i højden. I ansøgt drift etableres yderligere 3 lysegrå glasfiber fodersiloer på hhv. ca. 6-8 tons og 2 x ca. 12-15 tons maks. 9,6 m i højden som de eksisterende.

Der er etableret en vaske- og påfyldningsplads på ca. 6 m x 16 m mellem udleveringen og drægtighedsstalden.

Der opbevares ikke handelsgødning på ejendommen.

Ejeren har overtaget driften af virksomheden 1. oktober 2008.

Den planlagte ombygning forventes påbegyndt i efteråret 2013, og anlægget forventes i fortsat drift under hele omlægningen og udvidelsen.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om at bygningerne skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

Eventuelle afvigelser i forhold til det ansøgte, fx i afvigelser i grundplan og placering, vil blive vurderet i forbindelse med indsendelse af byggeansøgning. Bagatelagte afvigelser vil kunne accepteres. Større afvigelser vil udløse krav om tillægsgodkendelse eller ny miljøgodkendelse afhængigt af den aktuelle situation.

Der stilles vilkår om, at godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er udvidelsen ikke fuldt gennemført til denne dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioden eller registreret i løbet af årene.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg hos Sønderborg Kommune, inden de opføres.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med en kontinuerlig produktion.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter omregningsfaktorerne for beregning af dyreenheder gældende fra august 2010, jf. Bek. om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12 2006. Numrene i tabellen refererer til ansøgningsskemaets opdeling i staldafsnit. Bilag 2 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Ansøgt drift	
			antal	DE	antal	DE
ST-114746	1. Drægtighedsstald	Årsso, løbe-/drægtighedsstald, løsgående delvis spaltegulv	434	71,67	510	83,07
ST-114755	2. Løbestald/polte	Årsso, løbe-/drægtighedsstald, individuel opstaldning, delvis spaltegulv	146	24,11	170	27,69
		Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33/67)	110 30-100 kg	2,72	400 34-107 kg	10,95
ST-114808	3. Farestald	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	580	41,33	680	47,80
ST-114809	4. Eks. klimastald	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	16.800 8-18 kg	34,01	8.000 7,4-34 kg	43,08
ST-114812	5. Ny klimastald	Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	0	0	12.500 7,4-34 kg	67,31
ST-114813	6. Karantænestald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	160 30-100 kg	3,95	300 34-107 kg	8,21
ST-163886	7. Hestestald	Voksen årshest, 300-500 kg	4	1,38	4	1,38
	I alt			179,17		289,48

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

Ansøger ejer ikke andre ejendomme med husdyr.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal, dette kan være i form af fx en e-kontrol. Der stilles desuden vilkår om, at der på ejendommen skal være mulighed for tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i stalden. Miljømedarbejderen vil ved tilsyn i staldene overholde gældende karantæneeregler i besætningen. Det vurderes, at der ikke er behov for at stille vilkår om kontinuerlig produktion, da der er tale om en smågriseproduktion, hvor produktion er jævnt fordelt over hele året.

Det maksimale antal DE i svin på 289,48 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har ønsket at have mulighed for en fleksibilitet i produktionen. Det er blevet muligt jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294/2009 at anmelde ændringer i dyreholdets størrelse og sammensætning indenfor dyregruppen svin uden at ændringen udløser krav om miljøgodkendelse. Anmeldelsen kan ske under forsætning af, at forureningsparametrene lugt, ammoniak, nitrat og fosfor holdes neutrale. Kommunen henviser til denne anmeldeordning, hvis ansøger ønsker at foretage mindre justeringer i husdyrholdet.

For at sikre at det generelle ammoniakreduktionskrav overholdes, stilles vilkår om, at den nye smågrisestald ST-114812 indrettes med delvis fast gulv.

3.3 Staldindretning

Tabel 5 viser en oversigt over staldenes indretning og antal stipladser.

Tabel 5. Oversigt over bygningernes anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift stipladser	Ansøgt stipladser	Udmugningssystem	Indretning og gulvtype
ST-114746	1. Drægtighedsstald	Årsso, løbe-/drægtighedsstald	304	357	Gyllekanaler	Løsgående, delvis spaltegulv
ST-114755	2. Løbestald/polte	Årsso, løbe-/drægtighedsstald	102	119	Gyllekanaler	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
		Slagtesvin	28	100	Gyllekanaler	Drænet gulv + spalter (33/67)
ST-114808	3. Farestald	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	174	204	Gyllekanaler	Kassestier, delvis spaltegulv
ST-114809	4. Eks. klimastald	Smågrise	1.292	1.230	Gyllekanaler	Toklimastald, delvis spaltegulv
ST-114812	5. Ny klimastald	Smågrise	0	1.923	Gyllekanaler	Toklimastald, delvis spaltegulv
ST-114813	6. Karantænestald	Slagtesvin	40	75	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv
ST-163886	7. Hestestald	Voksen årshest, 300-500 kg	4	4	Dybstrøelse	Dybstrøelse

Smågrisestaldene vaskes med højtryksrensere og desinficeres efter hvert hold. De øvrige staldafsnit vaskes én gang årligt.

Der er overbrusnings- / iblødsætningsanlæg i drægtighedsstalden, i poltestalden og i smågrisestalden. Der etableres ligeledes overbrusnings- / iblødsætningsanlæg i den nye smågrisestald ST-114813.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

Tabel 6. Oversigt over BAT-tiltag i de forskellige staldafsnit og årstal for opførelse og forventet renovering

Stald nr.	Anvendelse	Antal årsdyr	Antal stipl.	DE	Staldtype	Opført (renoveret)	Forv. renovering	Tiltag
ST-114746	1. Drægtighedsstald	510	357	83,07	Løsgående søer. Redekasser med fast bund og spalter	2004	Ca. 2035	-
ST-114755	2. Løbestald/polte	170	119	27,69	Indiv. opstaldning, delvis spaltegulv	1990/2004	Ca. 2025	-
		400 34-107 kg	100	10,95	Drænet gulv + spalter			-
ST-114808	3. Farestald	680	204	47,80	Kassestier, delvis spaltegulv	1978 (1990) og 2006	Ca. 2025	-

ST-114809	4. Eks. klimastald	8.000 7,4-34 kg	1.23 0	43,08	Toklimastald, delvis spaltegulv	1921 (1999)	Ca. 2030	-
ST-114812	5. Ny klimastald	12.500 7,4-34 kg	1.92 3	67,31	Toklimastald, delvis spaltegulv	Ny	??	Gyllekøling
ST-114813	6. Karantænestald	300 34-107 kg	75	8,21	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	2001	Ca. 2030	-
ST-163886	7. Hestestald	4	4	1,38	Fast gulv			-

Den nye stald etableres med gyllekøling. Beregninger fra KH-Nordtherm viser, at der kan ske en ammoniakreduktion på 29,4 %, når der køles i det omfang, som den genvundne varme kan anvendes, se bilag 4. Dettens svarer til en reduceret ammoniakfordampning på 117 kg N. Det vurderes ikke at være BAT, at køle mere end varmen kan genanvendes, idet frikøling til afsætning af overskudsvarme vil forøge elforbruget unødvendigt.

Beregning af ammoniakemissionsniveauet jf. de nye ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)” for søer, smågrise og slagtesvin viser, at ammoniakemissionsniveauet maksimalt må være 3.012,72 kg (se bilag 5). Da ansøgningen er indsendt første gang før 11. maj 2012, er værdierne for IT 2011 anvendt.

Da emissionen ifølge www.husdyrgodkendelse.dk er 3.006,91 kg NH₃-N, lever ansøgningen op til Miljøstyrelsens udmeldte BAT-niveauer.

Ud over BREF-dokumentet, Miljøstyrelsens teknologiblade og BAT-byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne tilpasninger kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er mere end overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

På baggrund heraf, må vi antage, at de eksisterende stalde kan fortsætte indtil videre, og at den nye stald kan etableres som ansøgt.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøstyrelsen har udsendt ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg (gyllebaserede staldsystemer)”, ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise (gyllebaserede systemer)” og ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede systemer)”.

Sønderborg Kommune har beregnet emissionsgrænseværdien for det ansøgte projekt ud fra vejledningerne. Emissionsgrænseværdien er baseret på, at ansøgningen omfatter dels en omlægning af produktionen i de eksisterende bygninger og dels en ny smågrisestald. Beregningen fremgår af bilag 5. Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænseværdi på 3.012,72 kg H₃-N per år.

Da projektet i har en ammoniakemission på 3.006,91 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Se nedenstående tabel:

	Ammoniakemission
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	3.012,72 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	3.006,91 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	5,81 kg

Ansøger har som virkemiddel benyttet gyllekøling og delvis spaltegulv i den nye smågrisestald staldafsnit ST-114812 for at leve op til BAT. Der stilles vilkår til dette i godkendelsens andre afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger har redegjort for Bedste Tilgængelige Staldteknologi og at projektet lever op til BAT. Læs mere om gyllekøling i afsnit 3.5. Vilkår til gyllekøling begrundes i nævnte afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Læs mere i afsnit 7.

3.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er mekanisk ventilation undtaget herfra er hestestalden, hvor der er naturlig ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og højde fremgår af tabel 7 herunder.

Tabel 7. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Maksimal ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Placering af afkast
ST-114746 1. Drægtighedsstald	Undertryk med vægventiler, frekvensstyret	36.000	3	I kip – Ca. 10 m over terræn
ST-114755 2. Løbestald/polte	Undertryk med vægventiler, temperaturstyret	60.000	6	I kip – Ca. 6 m over terræn
ST-114808 3. Farestald	Ligetryk, temperaturstyret	76.000	12 (6 ind og 6 ud)	I kip – Ca. 6 m over terræn
ST-114809 4. Eks. klimastald	Diffus ventilation, temperaturstyret	48.000	3	I kip – Ca. 6 m over terræn
ST-114812 5. Ny klimastald	Diffus ventilation, temperaturstyret	100.000	6	I kip – Ca. 6 m over terræn
ST-114813 6. Karantænestald	Diffus ventilation, temperaturstyret	12.000	1	Ca. midt på tagfladen – Ca. 6 m over terræn
ST-163886 7. Hestestald	Naturlig ventilation	-	-	I tagfladen - Ca. 10 m over terræn

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden) – dvs. efter hvert hold smågrise og ca. en gang årligt i de øvrige staldafsnit – primært i varme perioder, så dyre-

ne ikke bliver kolde, da staldene aldrig er helt tømt. I kolde perioder er luftfugtigheden så høj, at vandet ikke kan bortventileres hurtigt nok.

Der er installeret trinløs styring af ventilatorer i drægtighedsstalden, hvilket regulerer luftcirkulationen efter behov, og giver dermed lavest mulig forbrug af energi.

Al ventilation er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

Der er nødopluk og alarm på ventilationsanlægget med tilkaldeliste. Der er ingen nødgenerator på ejendommen.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).”

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene. Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt eller efter hvert hold i smågrisestalden. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. På baggrund af ejendommens placering i forhold til naboer, vurderes det, at der ikke skal stilles vilkår til de eksisterende eller kommende ventilationsafkast ud over, at de skal føres minimum 0,7 m over tagfladen, det sted de føres ud.

Det eksisterende mekaniske ventilationssystem er styret af et temperaturregulerende styringssystem. Ventilationssystemet efterses og rengøres efter hvert hold smågrise. Der stilles vilkår om, at der i det nye anlæg skal installeres undertrykventilation, da dette har det laveste elforbrug. For at sikre så effektiv en ventilation som muligt stilles også vilkår om at der skal være så få ventilatorer i gang som muligt for at få så høj afkasthastighed som muligt. Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkårene efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

3.5 Gyllekøling

I ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk er der indtastet gyllekøling med 29,40 % ammoniakreduktionseffekt i den nye stald ST-114812 og 8.760 driftstimer jf. beregningerne for gyllekøling. Beregningerne viser, at den genvundne varme dækker varmebehovet til opvarmning af smågrisestalde, farestald og beboelser. På ansøgningstidspunktet er der ikke taget stilling til varmepumpenes endelige størrelser og placeringer.

Med et samlet gyllekummeareal på 422 m² i den nye stald med træk og slip system (stald ST-114812), kan den nødvendige køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens BAT-blad ”Køling af gyllen i svinestalde”, 1. udgave, 19. maj 2009. Der skal således være en køleeffekt på gennemsnitligt 34 W/m², og varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 14,36 W. Se bilag 4 for bereg-

ning.

Tabel 8. Gyllekøling – nødvendig køleeffekt

Stald	Ammoniak-reduktion	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)
ST-114812 (5. Ny klimastald)	29,40 %	34,03	14,36

Iflg. KH Nordtherm, som leverer gyllekøling, anbefales, at der ikke må være mere end 10 cm gylle over slangerne, hvilket der tages højde for, når der udsluses.

Overskudsvarme genbruges til opvarmning af smågrisestalde, farestald og beboelser, jf. bilag 4.

Inden staldene tages i brug, fremsendes beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i oversigten herover.

Som udgangspunkt vil anlægget køre året rundt, men afhængigt af varmepumpens størrelse vil det faktiske antal driftstimer kunne variere.

Gyllekølingslangerne vil blive støbt ned i kanalbunden i staldene. Slangerne vil blive koblet til en varmepumpe. Det er endnu ikke afgjort, hvor varmepumpen skal opstilles. Som hovedregel opstilles varmepumpen, hvor der er behov for at udnytte overskudsvarmen. Hvis pumpen ikke opstilles i den nye stald, vil der føres en slange til varmepumpen – enten nedgravet i jorden eller fx ophængt i staldene. Slangerne er DS godkendte PEL-slang. Der anvendes kølevæske i køleslangerne. Kølevæsken består af ethylenglycol og natrium 2-ethylhexanoat. Der installeres trykfaldsalarmer på væskestand i køleslanger. Ansøger har søgt om tilladelse efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven.

Der etableres ikke gyllekøling i de eksisterende stalde. Det vurderes, at hvis der etableres gyllekøling i de eksisterende stalde, så vil alt varmen ikke kunne genbruges, idet ejendommens varmebehov opfyldes ved genvinding af varme fra det nye staldanlæg.

Miljømyndighedens vurdering

Som beskrevet i afsnit 3.2 og 3.3 Husdyrhold og staldindretning vurderer Sønderborg Kommune, at det i et projekt af den omhandlede størrelse og som følge af de konkrete forhold i ansøgningen er BAT at etablere gyllekøling i stalde, i det omfang den indvundne varme kan genanvendes.

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemissionen, jf. afsnit 5.1, hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning, vedligeholdelse og drift.

Der stilles vilkår om at der udarbejdes en tabel, der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal. Desuden stilles der vilkår om, at kølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system og alarm, så systemet i tilfælde af lækage stopper automatisk.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 29,4 % som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens Teknologi-blad ”Køling af gyllen i svinestalde”, 26. januar 2011.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

Etablering af et gyllekølingsanlæg skal godkendes særskilt af Sønderborg Kommune, Afdeling Vand og Jord i henhold til § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. Foreløbig godkendelse til etablering af gyllekøling er meddelt d. 3. maj 2013.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske i jorden uden for staldene. For at sikre mod risikoen for forurening af jord og grundvand stilles der vilkår om, at staldene ikke må bygges før en endelig godkendelse til etablering af gyllekølingsanlægget efter Miljøbeskyttelseslovens § 19 er meddelt af afdelingen for Vand og Jord, Sønderborg Kommune. Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene i tilladelsen efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven sikrer mod risiko for forurening af jord og grundvand.

Vilkårene for gyllekøling er fastsat i overensstemmelse med vilkårsforslagene i Teknologiblad "Køling af gyllen i svinestalde", 26. januar 2011.

3.6 Fodring

I nudrift blæses foderet til smågrisene direkte over i siloerne og fra siloerne trækkes det ind i staldene ved kæde-træk i rørsystem eller vha. snegl. Der fodres med færdigblandet tørfoder til smågrisene både i nudrift og i ansøgt drift. Der opsættes yderligere 3 siloer i ansøgt drift.

Sørne og poltene fodres med hjemmeblandet vådfoder. Foderet males og blandes i foderladen, hvorfra det pumpes ud i de forskellige staldafsnit. Korn til foder opbevares i foderladen i plansiloer. Tilskudsfoder opbevares i de udendørs siloer.

Der anvendes fytase og fasefodring.

Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er ikke ensilageoplag på ejendommen.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet særlige oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal. For at leve op til Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg (gyllebaserede staldsystemer) samt de tilsvarende vejledninger for produktion af smågrise og slagtesvin, har ansøger valgt at etablere gyllekøling. Der foderkorrigeres derfor ikke.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Dyrenes fodersammensætning optimeres løbende af fodringsrådgiver eller foderleverandør. Der anvendes særskilt optimerede foderblandinger til hhv. drægtige søer og diegivende søer, ligesom der bliver anvendt fasefodring til smågrise. Foderblandingerne er generelt tilsat fytase for at sikre høj fosfor optagelighed. Indholdet af protein og fosfor optimeres løbende med formål at sikre den bedste næringsstofudnyttelse og dermed laveste tab under hensyn til dyrenes forsyningsbehov.

Generelt har der over de senere år været et stort fald i normtallene for udskillelsen af N og P i husdyrgødningen fra svin. De senere år er indholdet af protein og fosfor i foderblandingerne steget en smule, hvilket også afspejles i Plantedirektoratets normer. Dette skyldes at kornets indhold af næringsstoffer har været kraftigt faldende pga. de restriktive danske gødningsregler. Dette har medført situationer hvor dyrenes forsyningsnormer ikke har været opfyldt og har medført et behov for i visse situationer at hæve indholdet af protein og fosfor i tilskudsfoderet for at kompensere det manglende indhold i kornet.

BAT-fosfor

I forhold til de nye "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" for søer, smågrise og slagtesvin, er det Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor fra sogylle, smågrisehylle og slagtesvinehylle er maks. hhv. 23 kg P/DE ab lager, 27,8 kg P/DE ab lager og 20,5 kg P/DE ab lager (også angivet som maks. 32 kg P/ha, 39 kg P/ha og 28,7 kg P/ha). Se nedenstående tabel 9.

Tabel 9. Emissionsgrænseværdier for fosfor

	Emissionsgrænseværdi kg P/DE ab lager	Antal DE ansøgt drift	Samlet emissionsgrænseværdi kg P ab lager
Søer	23	158,56	3.647
Smågrise	27,8	110,38	3.069
slagtesvin	20,5	19,16	393
I alt		288,10	7.109

Der produceres 7.036 kg P ab lager fratrukket hestens bidrag. BAT-niveauet er, jf. ovenstående, beregnet til 7.109 kg P. BAT-niveauet for fosfor er således overholdt og reduceret med yderligere 73 kg P.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der ikke vil opstå gener for naboer i forbindelse med håndtering og opbevaring af foder. Vurderingen er baseret på, at husdyrbruget er placeret i god afstand fra naboer.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring. Ansøger har ikke valgt at bruge foderkorrektion for at leve op til BAT. Der stilles derfor ikke vilkår hertil.

For at leve op til BAT for management stilles der vilkår om, at der skal føres journal over mængden af forbrugt husdyrfoder samt opstået spild.

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang på foder, når ovennævnte vilkår overholdes.

Der anvendes ikke ensilage på husdyrbruget. Der stilles derfor ikke vilkår til ensilage.

3.7 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af energi som i tabel 10.

Tabel 10. Forbrug af energi.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	ca. 240.000 kWh	ca. 372.000 kWh

Elforbruget dækker ventilation, belysning, gyllepumper, drift af foderanlæg, korntørring og øvrige elektriske maskiner.

Bedriftens årlige elforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 240.000 kWh til 372.000 kWh efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på 55 %.

Tabel 11. Forbrug af vand.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Vandforbrug, drikkevand i produktionen, vask af stalde, overbrusning m.v.	5.425 m ³	6.275 m ³
Vand til sprøjtning	120 m ³	120 m ³
Rengøring af maskiner	25 m ³	25 m ³
Beboelser	300 m ³	300 m ³
I alt	5.870 m ³	6.720 m ³

Stalden forsynes af vand fra Nybøl Vandværk. Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 5.870 m³ til ca. 6.720 m³ efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på ca. 15 %.

Der er ingen markvandsboring på ejendommen.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Der er etableret dagslysstyring på belysningen i løbe- og drægtighedsstaldene.

Udendørsbelysningen er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer.

Der er installeret trinløs styring af ventilatorer i drægtighedsstalden, hvilket regulerer luftcirkulationen efter behov, og giver dermed lavest muligt forbrug af energi.

Al ventilation er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og med hensyn til elforbruget.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lavenergibelysning, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation samt gyllekøling).

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved drikkenipler som sidder over fodertruget (integreret i foderautomaten). Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ - og svineproduktion, anvendes der således BAT (drikkenipler over trug).

Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende. Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ - og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg og vask med højtryksrensere).

Vandforbruget registreres løbende. Evt. lækager på drikkevandsanlægget identificeres og repareres hurtigst muligt.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Miljømyndighedens vurdering

I henhold til Videnscenter for Svineproduktions Rentabilitetsbegninger for svinehold er elforbruget for en tilsvarende produktion godt 383.000 kWh. Det forventede forbrug på 372.000 kWh i ansøgt drift er derfor svarende til normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at ejendommen skal gennemgå et energieftersyn, hvis elforbruget overstiger 400.000 kWh. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal sendes til miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis besøgsrapporten viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor to år, skal disse udføres senest to år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst fem år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 11, at det forventede vandforbruget vil være ca. 6.700 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til "Håndbog for svinehold 2008" er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion ca. 7.300 m³ vand +/- 25 %. Det vurderes derfor, at vandforbruget på ejendommen ligger inden for normtallene. For at sikre en god udnyttelse af vandressourcen stilles der vilkår om, at hvis vandforbruget stiger over 7.500 m³ årligt, skal ansøger indsende redegørelse til kommunen om, hvorfor vandforbruget er steget og hvilke tiltag der planlægges brugt til at nedbringe vandforbruget.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at forbruget af vand skal registreres årligt, således det er muligt at følge forbruget og dermed lave en indsats, hvis forbruget stiger.

Det er miljømyndighedens vurdering, at virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

Der gøres opmærksom på, at et øget vandforbrug skal anmeldes til Nybøl Vandværk.

3.8 Spildevand

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Tabel 12 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 12. Oversigt over produceret spildevandsmængde

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 820 m ³	ca. 1.025 m ³	Løber i gyllekanaler og videre til gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskepladsen	ca. 25 m ³	ca. 25 m ³	Ledes til gyllebeholder	Ingen
Regnvand tilledt gyllebeholder fra vaskeplads	ca. 67 m ³	ca. 67 m ³	Ledes til gyllebeholder	Ingen

Sanitært spildevand fra beboelser	ca. 2 x 170 m ³	ca. 2 x 170 m ³	Via septiktank til dræn	Septiktank
Tagvand	ca. 2.161 m ³	ca. 2.900 m ³	Fast rørføring til en kommunal rørføring, der udmunder i et vandløb der ligger nord for Bøgevej 1	Ingen

Bilag 3 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Mængden af rengøringsvand til vask af stalde, drikkevandsspild og vand til overbrusning er skønnet.

Tagvand er skønnet ud fra 0,7 m³ pr m².

Beregninger af det samlede tagfladeareal med afløb viser, at der er ca. 2.161 m² i nudrift og 2.900 m² i ansøgt drift. Ansøger har indsendt en udfyldt ansøgning om tilladelse til etablering af faskine til nedsivning af regnvand. Ansøgningen bliver behandlet af Vand og Jord afdelingen, som meddeler tilladelse til nedsivning regnvand til faskine i forbindelse med denne godkendelse.

Vaskeplads

Der er etableret en ca. 6 x 16 m stor vaske- og påfyldplads mellem drægtighedsstalden og foderladden. Pladsen har afløb til gyllebeholderen. Marksprøjte påfyldes på vaskepladsen.

Sprøjten er forsynet med kurve til kemikalier og har desuden en rentvandstank, så sprøjten vaskes indvendigt ude på marken og vaskevandet indgår i markbehandlingen.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Der er i forbindelse med ansøgningen indsendt en kapacitetsberegning, som angiver hvor meget husdyrgødning, der bliver produceret i ansøgt drift. Af denne beregning fremgår det, at den samlede producerede mængde husdyrgødning er 7.715 tons heraf 18 tons dybstrøelse fra hestene. Det svarer til ca. 7.697 m³ gylle og dybstrøelse.

Desuden tilledes regnvand til gyllebeholderne, da de ikke er overdækket med fast overdækning, svarende til 1.095 m³ og regnvand og vaskevand fra vaskeplads, svarende til 92 m³. Dette bidrag udgør i alt 1.187 m³. Samlet set er der således et opbevaringsbehov på i alt 8.810 m³.

Opbevaringskapacitet i de tre gyllebeholdere og i gyllekanalerne på ejendommen er på i alt 7.186 m³ (se afsnit 4.2). Der er altså ca. 9,8 måneders opbevaringskapacitet i ansøgt drift i gyllebeholdere alene.

Miljømyndighedens vurdering

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand fra beboelserne, spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde, maskiner mv. samt regnvand fra vaskepladsen) samt uforurennet regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at når sanitært spildevand afledes til septiktank og når spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholdere og uforurennet regnvand fra staldene ledes til vandløb eller faskiner, så sker afledningen miljømæssigt forsvarligt.

For at sikre mod forurening i forbindelse med vask af maskiner mv. stilles vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner, transportbiler, sprøjte mv. skal ske på en vaskeplads med en tæt, befæstet bund med afløb til forbeholder eller gyllebeholder. Pladsen skal være to meter længere og bredere, end den største maskine som vaskes derpå.

Der sker en forøgelse i den samlede tagflade med afløb på 1.064 m² på grund af etableringen af den nye smågrisestald. Der er ansøgt om tilladelse til nedsivning af tagvand. Sønderborg Kommune afdeling for Vand og Jord meddelte d. 9. juli 2013 tilladelse til nedsivning .

Sønderborg kommune vurderer, at udledningen af næringsstoffer i vandet fra tagflader og lignende, ikke vil skade miljøet, når vilkårene i udledningstilladelsen er overholdt. Vilkaere er nærmere beskrevet i udledningstilladelsen. Udledningstilladelsen er en forudsætning for opførelse af de nye stalde.

3.9 Affald

Tabel 13 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 13. Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Maskinhus	Egen	Containerplads	100 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Maskinhus	Egen	Containerplads	3	16.01.07	06.05
Rester af bekæmpelsesmidler	I kummefryser i maskinhus	Egen	Containerplads	Ingen – opbruges som regel	20.01.19	05.12
Tomme pesticid-dunke	Maskinhus	Egen	Giftig/meget giftig afhændes som farligt affald. Sundhedsskadeligt/lokalirriter nede afhændes til genbrug efter grundig skyldning	70	20.01.19	05.12
Spraydåser	Maskinhus	Egen	Containerplads	320	15.01.10	23.00
Kanyler i særlig beholder	I kanyleboks i mellembygning ved staldene	Egen	Containerplads	3 bokse	18.02.02	66.00
Medicinrester	Sammen med øvrig medicin	Dyrlæge	Ukendt	Normalt intet	18.02.08	05.13
Batterier – alle typer	Maskinhus	Egen	Containerplads	60	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)		Egen	Containerplads	90 sække	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)		Egen	Containerplads	25 sække	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer		Egen	Containerplads	50	20.01.21	79.00
Jern og metal	Container ved maskinhuset	Afhentes af jernhandler		Ca. 1 t/år	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	I affaldscontainere	Kommunal tømmeordning	Forbrændingsanlægget i Sønderborg	400 l container tømmes ugentligt	Afhængig af indhold	19.00
Paller	maskinhus	Sendes retur		Ca. 20/år	15.01.03	62.00

Døde dyr opbevares på en betonplads nord for maskinhuset. Pladsen ligger det meste af dagen i skygge. Der er ingen naboer, som kan se pladsen fra deres ejendom. Pladsen er delvis afskærmet af eksisterende beplantning. Døde smågrise opbevares i kølecontainere indtil afhentning. De øvrige døde dyr dækkes med kadaverkappe. Daka afhenter dyrene. Dyr til afhentning tilmeldes pr. telefon. Der afhentes døde dyr ca. 2 gange ugentligt. Det forventes at der vil blive afhentet ca. én so, ét slagtesvin og to containere med smågrise pr. uge.

Aske fra halmfyr opbevares på fast plads øst for halmfyret. Pladsen er udformet som en grav, så opsamling af regnvand kan finde sted. Asken spredes på bedriftens udbringingsarealer.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til opbevaring, håndtering samt bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og farligt affald.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom. For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

Reglerne i "Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr" skal efterleves.

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

3.10 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.7.

Tabel 14 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer.

Tabel 14. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Motorolie	100 l	100 l
Dieselolie	11.000 l	12.000 l
Halm til halmfyr	140 tons	100 tons
Kemikalier til rengøring og desinfektion	20 kg Virkon S 2,5 t hydratkalk	20 kg Virkon S 2,5 t hydratkalk

Olieråvarer som smøreolie, motorolie mv. opbevares i maskinhus på fast gulv. Spildolie opbevares i dunke som er placeret på en spildbakke i maskinhuset.

Der opbevares ikke handelsgødning på ejendommen. Handelsgødningen gøres direkte fra forhandler til mark.

Pesticider opbevares i aflåst kummefryser. Der opbevares maksimalt 200 l.

Medicin opbevares i køleskab i staldkontoret.

Ejendommens tankanlæg og placering fremgår af tabel 15 og bilag 2.

Ejendommens eneste olietank er opstillet indendørs i maskinhuset. Tanken står på befæstet areal, og der er ikke mulighed for afløb til regnvandssystem. Tanken er på ben og har påfyldningsalarm.

Tabel 15. Tankanlæg

Anvendelse og placering	Størrelse	Fremstillings år	ID-nummer
Dieselolietank i maskinhus	2.500 l	1991	438420

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af halm til opvarmning forventes at falde væsentligt, eftersom ejendommen efter udvidelsen primært vil blive opvarmet med varme genvundet ved gyllekøling.

Sønderborg Kommune vurderer, at olietanke på et husdyrbrug, der godkendes efter Husdyrloven, er omfattet af Olietankbekendtgørelsen. Der er derfor kun behov for at stille vilkår om, at tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, og at håndtering af olie- og brændstof i øvrigt skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Nye olietanke skal anmeldes til Sønderborg Kommune inden de stilles op. Det følger af Olietankbekendtgørelsen.

Der er ikke angivet nøjagtigt hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre imod forurening ved uheld stilles der vilkår om, at eventuelle bekæmpelsesmidler skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn eller lignende. Bekæmpelsesmidlerne må kun opbevares i den oprindelige emballage.

3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld

Der kan bl.a. være risiko for uheld ved håndtering af kemikalier. Sprøjten påfyldes derfor på befæstet underlag med afløb til gyllebeholder. Kemikalierne opbevares i en aflåst kummefryser, hvorfra der ikke er mulighed for afløb.

Der kan også være risiko for uheld ved påfyldning af dieselolie. Derfor er dieselolietanken placeret på befæstet underlag i maskinhuset og sådan at der ikke er mulighed for påkørsel af tanken. Dieselolietanken er udstyret med en selvfabrydende pistol og har alarm, så den ikke overfyldes. Ligeledes er der mulighed for opsamling af mindre spild vha. granulat.

Endelig kan der opstå risiko for uheld ved håndtering af gylle. På grund af risikoen herfor overvåges pumpning af gylle fra stald til gyllebeholder altid, så overfyldning undgås. Påfyldning af gyllevogn sker ligeledes med en selvsugende kran, hvor et eventuelt overløb løber retur i gyllebeholderen.

Derudover oplyser ansøger, at der er udarbejdet en APV (arbejdspladsvurdering) for ejendommen. Medarbejderne er ligeledes instrueret i at tilkalde Miljøvagten (112), i tilfælde af uheld. Der er således også opsat en liste med relevante telefonnumre i stalden, så nødvendig hjælp kan tilkaldes.

Ansøger har ikke medsendt en beredskabsplan sammen med ansøgningen om miljøgodkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Ansøger har ikke udarbejdet en beredskabsplan. Der stilles derfor vilkår om, at der skal foreligge en beredskabsplan senest tre måneder efter udnyttelsen af godkendelsen. Herudover skal beredskabsplanen minimum hvert andet år gennemgås og eventuelt rettes til, såfremt der er sket ændringer.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

Den samlede gødningsproduktion består af husdyrgødning fra ejendommen. Der tilføres eller fraføres ikke husdyrgødning fra eller til andre ejendomme. Tabel 16 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres i den ansøgte produktion. Tabel 16 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktionens størrelse i antal DE.

Tabel 16. Oversigt over husdyrgødning

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Dybstrøelse	69,69	14,10	45	0,68

Afsat ved græsning	69,69	12,00	-	0,68
Gylle	26.917,76	7.035,93	75	288,09
I alt til rådighed	27.057,14	7.062,03	-	289,45

Tabel 17 viser en oversigt over forpagtninger af husdyrgødning.

Til udbringning af gyllen fra bedriften er der et eget areal på ca. 38,56 ha til rådighed. Der er indgået forpagtninger på i alt 170,25 ha udbringningsareal. Med 1,4 DE/ha for de ejede og forpagtede arealer er der således tilstrækkeligt harmoniareal.

Tabel 17. Oversigt over harmoniarealet

	Udbringningsareal ha
Eget areal (Amtsvejen 62)	38,56
Forpagtning Bøgevej 3, 6400 Sønderborg, ejet af Hans Christian Lind	7,21
Forpagtning Avnbøløstelvej 75, 6400 Sønderborg, ejet af Ejnar Clausen	1,25
Forpagtning Sønderborg Landevej 38, 6400 Sønderborg, ejet af Heinrich Festersen	6,82
Forpagtning Vandmøllevej 1, 6400 Sønderborg, ejet af Vesterled Teglværk A/S v. Andreas Christensen	20,27
Forpagtning Lundsgårdsvej 17, 6400 Sønderborg, ejet af Lars Sørensen	7,55
Forpagtning Stenskervej 3, 6200 Aabenraa, ejet af Christian Tychsen Petersen	5,28
Forpagtning Stenskervej 3, 6200 Aabenraa, ejet af Kirsten Petersen	20,96
Forpagtning Aabenraavej 30, 6340 Kruså, ejet af Flemming Thilsen	19,20
Forpagtning Hesteløkken 4, 6340 Kruså, ejet af Henning Manø	37,29
Forpagtning Skeldemark 11, 6310 Broager, ejet af Andreas Andresen	25,00
Forpagtning Amtsvejen 23, 6400 Sønderborg, ejet af Bachmanns Teglværk	19,44
I alt opmålt i www.husdyrgodkendelse.dk , heraf er	208,81

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der er tilstrækkeligt areal til rådighed til den ansøgte produktion. Der stilles ikke vilkår.

4.2 Flydende husdyrgødning

Der er foretaget en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen, se afsnit 3.8 og bilag 8. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) i ansøgt drift er i alt 8.810 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen i gyllebeholdere og i kanalerne på 7.186 m³, hvilket svarer til 9,8 måneders opbevaring. Der findes 2 eksisterende gyllebeholdere på ejendommen. I forbindelse med udvidelsen bygges yderligere en gyllebeholder. Den nye gyllebeholder overdækkes ikke. Dens placering

kan ses på situationsplanen, bilag 1.

Tabel 18 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 18. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Gyllebeholder	1.542	1990	Ingen	49	25
Gyllebeholder	1.620	1994	Ingen	51	26
Ny gyllebeholder	3.000	2013*	Ingen	-	49
Eksisterende fortanke	Ca. 50	-	betonlåg	-	-
Eksisterende kanaler	Ca. 700	-	-	-	-
Nye kanaler	Ca. 274	2013*	-	-	-
I alt	Ca. 7.186	-	-	100	100

*Forventet

Gyllekanalerne tømmes hver uge. Propperne trækkes i staldene og gyllen løber selv til forbeholderne.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Da der er tale om:

- stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- gyllebeholderne tømmes hvert år og inspiceres visuelt
- gyllebeholdernes bund og vægge er tætte
- der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- gyllebeholderne er enten overdækket med naturligt flydelag

og gyllebeholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge den indsendte kapacitetsberegning er den årlige produktion af flydende gødning og regnvand på 7.186 m³. Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene. Aflob fra befæstede arealer er også inkluderet og er beregnet til 92 m³. Det samlede årlige behov for opbevaring er således ca. 8.810 m³.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 7.186 m³. Det svarer til ca. 9,8 måneders opbevaring. Der vil efter udvidelsen være 3 gyllebeholdere på ejendommen. Placering kan ses på situationsplan, bilag 1.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne, samt at pumpe og gyllevogn altid skal være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med veletableret flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelige begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 9,8 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere alene sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Sønderborg Kommune vurderer, at de nye regler om gyllebeholdere og pumper mv. i Husdyrgødningsbekendtgørelsen bevirker, at der ikke er behov for vilkår til udformning og sikring af pumper mv.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Pumpe og gyllevogn skal ved brug altid være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

For at mindske risikoen for forurening og sikre der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stilles der vilkår om opbevaringskapacitet. Ændringer i opbevaringsaftaler skal skriftligt meddeles miljømyndigheden.

4.3 Fast gødning og dybstrøelse

Gyllebeholdere får tilført dybstrøelse fra hestene som supplement til flydelagene – maks. 30 m³ pr år.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen vurderer, at hvis dybstrøelsen fra hestene kommer i gyllebeholderne er det ikke nødvendigt med yderligere vilkår.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Det er en maskinstation, der står for udbringningen af gyllen. Maskinstationen anvender gyllevogne med selvlæssende fyldetårne. Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Ved udbringning anvendes slangebom på vintersæd og nedfælder til vårsæd og raps.

Gyllekørsel vil så vidt det er muligt foregå ad interne markveje. Kørsel med gylle vil blive foretaget intensivt, således at den foregår på så få dage som muligt.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)

- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Der findes 6 teknologiblade for henholdsvis separering og nedfældning:

- Separering af gylle med dekantercentrifuge (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med kemisk fældning (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Separering af gylle med skruepresse (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i sort jord (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i vinterafgrøder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Nedfældning af gylle i græsmarker (1. udgave, oprettet 24.11.2010)

Da arealerne er jordbundstype 4-9 (lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 meters rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 meters rækkevidde. På arealer hvor der dyrkes vårsæd og raps anvendes nedfælder.

Separering er på nuværende tidspunkt ikke ønskeligt af økonomiske årsager.

Miljømyndighedens vurdering

Dette afsnit omhandler udbringning af husdyrgødning i form af gylle. Den samlede påvirkning af transport behandles i afsnit 5.4 Transport.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning.

Der stilles vilkår om, at håndtering af gylle altid skal foregå under opsyn så spild undgås.

Da der anvendes maskinstation, som har monteret selvlæssende fyldetårne på gyllevognene, stilles der ikke vilkår om påfyldningsplads ved gyllebeholderne.

Der stilles vilkår om, at der efter udbringning af gylle på marken skal sikres, at slæbeslanger mv. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen og at eventuelt spild på vejen skal fjernes. Endvidere stilles vilkår om, at lejet personale/maskinstation skal gøres bekendt med vilkår, der vedrører udbringning af husdyrgødning, herunder også vilkår til bræmmer.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn udbringning af gylle på ler-

jord med primært vinterafgrøder, at benytte gyllevogn med slæbeslanger eller slangeudlægger. Herudover vurderes det, at efterlevelse af gældende lovgivning som beskrevet i redegørelsen er BAT.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 30 % af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger lever op til ammoniakreduktionskravet og den vejledende emissionsgrænseværdi når smågrisestalden ST-114812 etableres med delvis fast gulv og gyllekøling.

Beregninger, der er fortaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, viser, at ammoniakemissionen fra nudriften er 2.114,16 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion er 3.006,91 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en samlet stigning i ammoniakfordampningen på 892,75 kg kvælstof pr. år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling i stald ST-114812. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. Vilkår til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet i de øvrige afsnit.

Ansøgningen er indsendt med et krav om 30 % reduktion af ammoniakemissionen. Ammoniakreduktionskravet er overopfyldt med 355,05 kg.

Beskyttet natur

I de følgende afsnit behandles beskyttet natur opdelt i beskyttet natur ifølge Naturbeskyttelseslovens §3, natur beskyttet i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 7, Natura 2000 samt Bilag IV-arter og rødlistearter.

Natur beskyttet ifølge Naturbeskyttelseslovens § 3

Sønderborg Kommune har kortlagt § 3 naturtyper inden for 1.000 m fra anlæggene ved en gennemgang i felten. Naturforholdene er vurderet ud fra tidligere registreringer samt ved en gennemgang af bufferzonen for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Naturtyperne er vist i tabel 19 og på et kort i bilag 10.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter, som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet, at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige. Det gælder såfremt, der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder, og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tabel 19 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen. Der er ikke foretaget besigtigelser af naturområderne i denne sag. Årsagen er, at depositionsregningerne viser, at der ikke er baggrund for at stille vilkår af hensyn til naturområder.

Tabel 19. Oversigt over natur beskyttet i henhold til naturbeskyttelsesloven § 3 (NBL § 3) inden for 1.000 meter fra anlægget samt angivelse af om der er registreret bilag IV arter. Beskrivelsen af naturområder er baseret på luftfoto fra 2010 og 2012.

Lokali- tetsnr.	Naturtype	Mer- belastning (kg N/ha/år)	Beskrivelse
1	Skov	0,2	Rundkær Skov. Løvskov med vandløb. Kan være levested og kan indeholde ynglelokaliteter for flere bilag IV arter, f.eks. Stor Vandsalamander.
2	Sø	0,1	Vandhul i have. Vandhullet kan være levested for Stor Vandsalamander og Grøn Frø.
3	Sø	0,0	Tilgroet vandhul i mark. Kan være levested for f.eks. Stor Vandsalamander og Grøn Frø.
4	Sø	0,0	Nygravet vandhul i hjørne af dyrket mark ved skov.
5	Sø		Vandhul, der ligger i en mark, der afgræsses af kvæg. Dyrene kan gå helt ned i vandhullet. Det er gravet mellem 1995 og 1999, måske som vandingssted til kvæget. Vandhullet kan være levested for f.eks. Stor Vandsalamander og Grøn Frø, men det er sandsynligvis for forstyrret af kvæget til at være ynglelokalitet.
6	Sø		Vandhul i have. Vandhullet kan være levested for Stor Vandsalamander og Grøn Frø.
7	Eng		Beskyttet eng i dal. Åbent vandløb i bunden.
8	Sø		Tilgroet vandhul i hjørne af mark. Kan være levested for f.eks. Stor Vandsalamander og Grøn Frø.
10	Sø		To vandhuller, der er gravet i fugtige lavninger i mark. De ligger syd for Rundkær Skov. Vandhullerne ser ud til at være lysåbne og kan være vigtige ynglelokaliteter for Stor Vandsalamander og Grøn Frø.
11	Græs- mark/eng		Mark, der afgræsses af kvæg. Det <i>kan</i> være en beskyttet eng.
12	Skov		Møllesned, løvskov med partier af ret ung skov.
13	Sø		Havedam i ansøgers have.

Gennemgangen af naturarealerne viste, at der ikke er naturtyper, der er følsomme over for en øget tilgængelighed af kvælstof i den størrelsesorden, der medfølger af projektet ved Amtsvejen 62.

Udtræk fra Conterra viser, at den gennemsnitlige totale deposition inden for en radius af 1000 meter fra Amtsvejen 62 er 19,9 kg N/ha/år, heraf udgør bidraget fra de lokale kilder i området i gennemsnit 2,8 kg.

Miljømyndighedens vurdering

Depositionsberegningerne viser, at merdepositionen af kvælstof til § 3 natur i området ligger i størrelsesordenen 0,1-0,2 kg N/ha/år. Det vurderes, at en merdeposition på under 0,5 kg N/ha/år ikke vil medføre en tilstandsændring af de omkringliggende § 3 områder.

Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af § 3 områderne.

§ 7 natur

I bilag 3 til lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, er der fastsat grænseværdier for de maksimale tilladte grænseværdier for total- og meremissionen for naturtyper, som er omfattede af § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Tabel 20 viser hvilke naturtyper, som er omfattede af de forskellige kategorier inden for § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug samt de grænseværdier for ammoniakdeposition, der er knyttede til kategorierne.

Tabel 20: Beskyttelsesniveauer til § 7 natur fastsat i husdyrgodkendelsesloven

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Kategori 3 naturen omfatter ud over heder, moser og overdrev også ammoniakfølsomme skove. Miljøstyrelsen har udarbejdet et ”vejledende kort over potentiel ammoniakfølsom skov”. Der er altså ikke tale om en konkret udpegning, der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af, om skoven er omfattet. Der kan også være skovarealer, der konkret vurderes at være ammoniakfølsomme, selvom de ikke fremgår af kortet. For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:

1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,

2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller

3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Vurderingen af anlæggets påvirkning af natur bygger på beregningerne af ammoniakdeposition.

Kategori 1

Natur i internationale naturområder er behandlet i afsnittet om Natura 2000.

Kategori 2

I den vejledende registrering af beskyttet natur er der ikke registreret natur, der er omfattet af kategori 2 inden for 1000 meter til Amtsvejen 62.

Efter en gennemgang af luftfotos afvises det, at der kan findes overdrev >2,5 ha eller heder > 10 ha. Det afvises desuden, at der findes lobeliesøer eller højmoser i området.

Det nærmeste registrerede kategori 2 areal til Amtsvejen 62 er et overdrevsareal, som ligger ca. 1560 meter vest for ejendommen ved Adsbøl. Depositionsberegningen til naturpunkt 1, som også ligger vest for ejendommen, viser en samlet deposition på 0,8 kg N/ha/år. Da de fleste beregningsmodeller viser, at depositionen aftager eksponentielt med øget afstand til kilden, har Sønderborg Kommune ikke fundet det nødvendigt, at bede om en depositionsberegning på § 7 arealet.

Kategori 3

Inden for 1000 meter fra Amtsvejen 62 findes mindst to områder, der sandsynligvis hører under kategori 3. Begge områderne er potentielle ammoniakfølsomme skove.

I skovene *kan* der desuden findes beskyttede moser, der hører under kategori 3. Da depositionsberegningerne viser meget lave merdepositioner til skovene, er det ikke undersøgt, om der *er* moser i skovene.

På baggrund af en gennemgang af luftfotos afvises det, at der i nærområdet er kategori 3 natur, hvor merdepositionen vil være større end 1 kg N/ha/år.

Det naturpunkt, som har den højest beregnede deposition er naturpunkt 1, som ligger 388 meter vest for ejendommen. Naturtypen er her en skov, som ifølge det vejledende kort fra miljøstyrelsen er potentiel ammoniakfølsom. Hvis skoven er ammoniakfølsom er den højst tilladte merdeposition på 1 kg N/ha/år. I punktet er fra anlæggene på Amtsvejen 62 beregnet en samlet deposition på 0,8 kg N/ha/år og en merdeposition på 0,2 kg N/ha/år. Derfor har Sønderborg Kommune ikke vurderet nærmere om der er tale om ammoniakfølsom skov.

Miljømyndighedens vurdering

Depositionsberegningerne viser, at merdepositionen af kvælstof til § 7 natur i områderne ligger i størrelsesordenen 0,1-0,5 kg N/ha/år. Det vurderes, at en merdeposition på under 0,5 kg N/ha/år ikke medføre en tilstandsændring af de omkringliggende § 7 områder. Gennemgangen af området for § 7 natur og depositionsberegningerne viser derfor, at der ikke skal stilles vilkår af hensyn til disse områder.

Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 14 – 20 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes.

Det fremgår af DMU- Rapporten ”Kriterier for gunstig bevaringsstatus”, at tålegrænsen for skovnaturtyperne ikke må overskrides (DMU 2003).

Sønderborg Kommune har iværksat en omfattende vurdering af Habitatområdernes påvirkning fra husdyrbrug nær Habitatområderne ved hjælp af særlige beregninger fra DMU. Rapporten anskueliggør de potentielle kumulative påvirkninger af habitatområderne. Derudover anvender Kommunen specielle depositionskort fra Conterra til vurdering af den kumulative effekt. Ejendommen på Amtsvejen 62 ligger ca. 4200 meter fra det nærmeste terrestriske Natura 2000 område. Det er habitatområdet Gråsten Skovene (H89) vest for ejendommen og fuglebeskyttelsesområdet (F68).

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H89):

- Kransnålalge-sø
- Næringsrig sø
- Nedbrudt højmose
- Hængesæk
- Kildevæld
- Rigkær
- Bøg på mor med kristtorn
- Bøg på muld
- Ege-blandskov
- Skovbevokset tørvemose
- Elle- og askeskov
- Stor Vandsalamander

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (F68):

- Hvepsevåge
- Rørhøg
- Isfugl

Ifølge Natura 2000 plan 2010-2015 for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov er truslerne:

- Arealreduktion/fragmentering mod områdets rigkær
- Næringsstofbelastning – alle kortlagte naturtyper er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Den nedre tålegrænse er overskredet for alle naturtyper og for hængesæk samt skovnaturtyperne er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.
- Tilgroning af næringsrige søer
- Uhensigtsmæssig hydrologi
- Uhensigtsmæssig drift i elle- og askeskov
- Invasive arter som kæmpe-pileurt og japan-pileurt
- Forstyrrelser af besøgene påvirker specielt ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Miljømyndighedens vurdering

Beregningen af kvælstofdeposition fra projektet på Amtsvejen 62 til det nærmeste naturpunkt, som ligger i samme retning som H89 og F68 viser en merbelastning på 0,2 kg N/ha/år. Beregningspunktet ligger 388 meter fra kilden. H89 og F68 ligger ca. 4200 meter fra kilden. Da ammoniakdepositionen aftager eksponentielt ved øget afstand fra kilden, vurderer Sønderborg Kommune, at

den sandsynlige påvirkning er uvæsentlig i henhold til de grænseværdier, som miljøministeriet har fastsat.

Bilag IV- og Rødliste-arter

Bilag IV arter er arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. I Danmark findes der 36 dyrearter, som henhører under denne kategori, heraf nogle sjældne arter, mens nogle er mere almindelige.

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges, jf. direktivets artikel 12.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over bilag IV arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Amtsvejen 62:

- Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Langøret flagermus (*Plecotus auritus*)
- Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*)
- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Stor Vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Spidssnudet Frø (*Rana arvalis*)

Kommunens egne registreringer af padder i området omkring Amtsvejen 62 viser, at der er fundet stor vandsalamander og spidssnudet frø i området ved Rundkær Skov.

Alle arter af padder er fredet i Danmark. Som ovenfor beskrevet er der tidligere registreret Stor Vandsalamander i området. Der er desuden registreret Lille Vandsalamander og Butsnudet Frø inden for 1000 meter fra Amtsvejen 62.

Områdets vandhuller kan være levested for Stor Vandsalamander og Spidssnudet frø. På baggrund af luftfotos vurderes det, at flere af dem kan være ynglelokaliteter, fordi de ser ud til at være mere eller mindre lysåbne og naturlige. Det gælder for vandhullerne 2, 4, 6, 10. Depositionsberegningerne viser, at projektet ikke vil medføre en tilstandsændring af disse vandhuller.

I haven ved Amtsvejen 62 er en havedam. Den kan være beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. På luftfoto ser søen ud til at bære præg af at være et haveanlæg. Med sin beliggenhed tæt på det eksisterende produktionsanlæg vil det desuden være påvirket gennem mange år af kvælstofdeposition og er sandsynligvis eutroficeret. Søen er derfor med stor sandsynlighed ikke leve- eller ynglested for bilag IV-arter.

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen. Sønderborg Kommune har ikke kendskab til forekomst af rødlistede dyr og planter i området.

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser enge og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre og planteliv. Amtsvejen syd for ejendommen og motorvejen nord for ejendommen udgør dog begge væsentlige barrierer for spredning af beskyttet natur i området. De største forekomster af beskyttet natur findes i området mellem Amtsvejen og Nybøl Nor.

Projektet indebærer etablering af ny gyllebeholder umiddelbart nord for ejendommen og opførsel af en ny stald syd for de eksisterende stalde. Projektet giver ikke anledning til, at der ændres på spredningskorridorernes funktion i landskabet.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte projekt ved Amtsvejen 62 vil efter beregningerne ikke medføre en merbelastning på over 0,5 kg N/ha/år af leve- og ynglelokaliteter for særligt beskyttede arter. Sønderborg kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke medfører, at der sker forsætligt drab, indfangning, indsamling mv. af fredede arter.

Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af rødlistede- eller bilag IV arter.

5.2 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde er staldventilationen.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Tabel 21 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk. Der er ingen husdyrbrug større end 75 DE indenfor 300 m af ejendommen.

Nærmeste beboelse er Nybøl Vestermark 1, som ligger ca. 300 m sydvest for den eksisterende klimastald. Ejendommen har landbrugspligt og indgår derfor ikke i lugtberegningerne. Nærmeste beboelse uden landbrugspligt er Bøgevej 2, som ligger 460 m øst for ejendommen. Der er ca. 1,2 km til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Bispvænget 5, som er en del af landsbyen Nybøl, der ligger sydøst for ejendommen. Der er ligeledes 1,2 km til byzone i Nybøl.

Tabel 21. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk

Område-type	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	495,95	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	320,32	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	156,83	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Der skal også gøres opmærksom på, at nærmeste enkelt bolig defineres som nærmeste bolig, som ikke er ejet af ansøger og ikke har landbrugspligt.

Lugtens udbredelse i et nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtgenestandarderne er beregnet som for fuld besætning.

Gyllebeholderne har fast naturligt flydelag og der forventes derfor kun lugtbidrag fra disse i forbindelse med omrøring og udbringning samt i forbindelse med tømning.

Der er/vil blive etableret overbrusningsanlæg i den eksisterende smågrisestald, drægtighedsstald og den nye smågrisestald. Desuden søges lugtgener nedbragt gennem regelmæssig rengøring af staldene og almindelig god landmandspraksis.

I forbindelse med gylleudbringning vil der forekomme lugtgener fra transport af gylle samt fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Kørsel med gylle vil blive foretaget intensivt, således at den foregår på så få dage som muligt.

Det er en maskinstation, der står for udbringningen af gyllen. Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablede afgrøder, minimeres lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der er forbud mod udbringning af gylle i weekender og på helligdage i en radius af 200 m fra byzonearealer.

Der er beregnet en lugtkonsekvensradius på 690 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (460 m) ligger udenfor den beregnede genestandard på 156,83 meter. Det vurderes derfor, at husdyrbrugets lokalisering er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til 690 meter. Det betyder, at i en afstand af ca. 690 m fra staldene, vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning, der lægges til grund for vurderingen. Der ligger en del ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen. Læs mere i afsnit 10 Offentliggørelse og klagevejledning.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen.

På gyllebeholdere skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget lade foretage en undersøgelse og hvis det vurderes, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal fremsendes til tilsynsmyndigheden og skal derefter gennemføres.

5.3 Lys

Udendørs lyskilder er angivet på situationsplan bilag 2. Der er opsat lamper ved diverse indgange mv.

På grund af placeringen af anlægget vil lyset næppe kunne ses fra naboer, og på ingen måde kan det komme til at virke generende.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at forholdene omkring lys ikke vil være til gene for naboer eller forbipasserende. Det er derfor ikke relevant på nuværende tidspunkt at stille vilkår til lys.

5.4 Støj og vibrationer

Der forventes støj fra ventilationsanlæg, dyr, kompressor og kørsel med lastbiler, traktorer m.v. Støjkildernes placering er angivet på bilag 2. Til- og frakørsel behandles i afsnit 5.7.

Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne er angivet i tabel 22.

Tabel 22. Årlige og daglige driftsperioder under normale forhold.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Gyllepumpning	Fra forbeholdere til gyllebeholdere	Ca. 1,25 time/uge
Fodring	I staldafsnittene, som er isolerede	3 gange dagligt i farestald 2 gange dagligt i poltestald og løbestald. 3 gange dagligt i smågrisestald Ca. 20 min. Pr. fodring
Kompressor	I foderladen i isoleret rum	Ved tryktab
Male-/blandeanlæg	I foderladen i isoleret rum	1/2 time 8 gange dagligt
Ventilationsafkast	På samtlige stalde	Døgnet rundt
Levering af råvarer (tipning og indblæsning)	Ved siloerne og ved foderladen	1 time/uge
Gylleudbringning	På bedriftens arealer og ved ejendommens gyllebeholdere	Ca. 5 dage/år
Modtagelse/afhentning af dyr	Ved ind-/udleveringsramperne	Ved modtagelse: 2/uge i ca. 5. min. Afhentning: 1/14. dag i ca. en time
Høst	På bedriftens arealer og ved ejendommens foderlade	Ca. 4 dage årligt
Korntørring	I foderladen	I høstsæsonen

Den eneste støj, der eventuelt ville kunne høres ved naboer, vil være ventilationen på dage med helt stille vejr.

På grund af afstanden til naboer vil der ikke blive foretaget særlige tiltag for at begrænse støjen fra staldanlægget.

Som beskrevet under "Transport" vil der komme flere transporter end tidligere (ca. 30 % stigning). Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transporter i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

Transporten tilrettelægges, så der tages mest muligt hensyn til naboer. Arbejdet udføres så vidt muligt i dagtimerne og på hverdage.

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller -beregninger. Det skyldes, at anlægget ligger i det åbne land. Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for husdyrbruget i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at der normalt ikke vil være særligt generende vibrationskilder på et traditionelt landbrug. Der fastsættes derfor ingen vilkår om vibrationskilder.

5.5 Støv

I både nu- og ansøgt drift blæses smågrisefoderet direkte over i siloerne og fra siloerne trækkes det ind i staldene ved kædetræk i rørsystem eller vha. snegl. Kornet til vådfoderet males og blandes med de øvrige ingredienser i foderladen, hvorefter det pumpes ud i de forskellige staldafsnit.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udbringning, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.6 Fluer og skadedyr

Der er generelt hverken problemer med fluer, rotter eller andre skadedyr på ejendommen.

Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der bekæmpes fluer med rovfluer. Der indsættes rovfluelarver ca. 6 gange om året (tilsendes fra Linds).

Rotter bekæmpes med rottegift udlagt i kasser. Der er aftale med Mortalin, som står for at fylde kasserne op.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke kommer gener i forbindelse med skadedyr, stilles der vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, at arealer mv. skal holdes fri for affald og foderrester, samt at foder skal opbevares på en måde, så der ikke kan ske risiko for tilhold af rotter mv. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod fluer og skadedyr.

5.7 Transport

Al transport til produktionen forgår via Bøgevej. Der er tre indkørsler fra Bøgevej. Indkørslen fra Amtsvejen bruges kun til privat til- og frakørsel. Transporterne sker typisk i dagtimerne. Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Tabel 23 viser skønnede transport i nu- og ansøgt drift. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene.

Tabel 23. Oversigt over antal transport i nu- og ansøgt drift

Art	Antal transporter før udvidelse	Antal transporter efter udvidelse
Levering og afhentning af dyr	Ca. 104	Ca. 104
Afhentning af døde dyr	Ca. 104	Ca. 104
Indkøbt foder/råvarer	Ca. 52	Ca. 52
Egne afgrøder i høst	Ca. 90	Ca. 90
Renovation	Ca. 52	Ca. 52
Halm	Ca. 20	Ca. 20
Brændstof	Ca. 5	Ca. 6
Diverse andre foderstoffer, sækkevarer mv.	Ca. 12	Ca. 12
Gyllekørsel	Ca. 195	Ca. 300
Maksimalt i alt	Ca. 634	Ca. 740

Antallet af transport er skønnede. Antallet af gyllekørsler er skønnet ud fra en 25 m³ gyllevogn (maskinstation). Der vil normalt blive kørt gylle ud dels i april/maj måned og dels i september måned.

Kørsler med gylle fremgår af bilag 7. Til de vestligste marker køres ad Amtsvejen og Sønderborg Landevej igennem Adsbøl, der er samlet bebyggelse.

Til de sydligste marker køres ad Amtsvejen, Nybøl Landevej, Brovej, Dyntvej, Midtballe, Overballe og Skeldemark.

Der køres i udkanten af Nybøl og Broager, der er byzone og igennem Dynt og Skelde der er samlet bebyggelse.

Til de nordlige og østlige arealer køres ad Bøgevej, Lundgaardvej, Basaavej og Nydamvej. Der køres igennem Vester Sottrup der er byzone og Øster Sottrup, der er samlet bebyggelse.

Transport til de vestlige arealer sker via Gråsten, Kværs, Holbøl, Søgård og Vilsbæk.

Antallet af transporter stiger med ca. 17 %. Stigningen skyldes primært flere gyllekørsler – kørslerne er dog koncentreret over få dage.

Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transporter i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

Der anlægges en ny intern transportvej i forbindelse med udvidelsen, se bilag 1 og 2.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje. Da ind-/udkørslerne til anlægget vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes til ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Der stilles også vilkår om, at hvis antallet af transporter overskrides med mere end 10 %, så skal ansøger informere kommunen. Sønderborg Kommune vurderer derpå, om der er behov for at give en tillægsgodkendelse.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: "Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug".

Vi gør opmærksom på, at transport af gylle er opfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning af privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også opfattet af bilag II, kapitel II stk. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transporteres direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I de følgende afsnit er arealanvendelsens indvirkning på miljøet vurderet. Der vurderes på beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3 og § 7, Natura 2000 områder, vandmiljøet og grundvandsforhold. Der er desuden vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger vurderes også.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

Bemærk at den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.

Tabel 24 viser udspretningsarealerne og bilag 6, deres geografiske beliggenhed. Nogle arealer ligger i Åbenrå kommune (bilag 6 og 14). Der rådes over et samlet areal på ca. 208,81 ha. Ca. 38,56 ha er ejede og ca. 170,25 ha er forpagtede arealer.

Tabel 24. Oversigt over arealerne

Udspretningsarealer til Amtsvejen 62	Udbringningsareal ha
Eget areal (Amtsvejen 62)	38,56
Forpagtning Bøgevej 3, 6400 Sønderborg, ejet af Hans Christian Lind	7,21
Forpagtning Avnbøløstenvej 75, 6400 Sønderborg, ejet af Ejnar Clausen	1,25
Forpagtning Sønderborg Landevej 38, 6400 Sønderborg, ejet af Heinrich Festersen	6,82
Forpagtning Vandmøllevvej 1, 6400 Sønderborg, ejet af Vesterled Teglværk A/S v. Andreas Christensen	20,27
Forpagtning Lundsgårdsvej 17, 6400 Sønderborg, ejet af Lars Sørensen	7,55
Forpagtning Stenskærvej 3, 6200 Aabenraa, ejet af Christian Tychsen Petersen	5,28
Forpagtning Stenskærvej 3, 6200 Aabenraa, ejet af Kirsten Petersen	20,96
Forpagtning Aabenraavej 30, 6340 Kruså, ejet af Flemming Thilsen	19,20
Forpagtning Hesteløkken 4, 6340 Kruså, ejet af Henning Manø	37,29
Forpagtning Skeldemark 11, 6310 Broager, ejet af Andreas Andresen	25,00
Forpagtning Amtsvejen 23, 6400 Sønderborg, ejet af Bachmanns Teglværk	19,44
I alt opmålt i www.husdyrgodkendelse.dk, heraf er	208,81

Miljømyndighedens vurdering

Arealer i Åbenrå kommune er vurderet i den vedlagte § 21-udtalelse (bilag 14). Øvrige arealer er vurderet under de enkelte afsnit.

6.1 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Husdyrbruget har i alt 208,81 ha arealer til udspredding af husdyrgødning. Heraf er 111,14 ha beliggende i nitratklasse 1. Der er kompenseret for de 111,14 ha i nitratklasse 1 ved at der i ansøgningen er etableret efterafgrøder med 2,5 % udover plantedirektoratets til enhver tid gældende regler. Dette bekræftes ved at kravet til beregningen af udvaskning af N via Farm-N er overholdt.

Med disse forudsætninger kan der afsættes 1,4 DE/ha på de arealer i ansøgningen, som er indsat som ejede og forpagtede arealer i ansøgningskema 23554.

Miljømyndighedens vurdering

Da ansøger har ansøgt om 289,45 DE er husdyrbrugets samlede udbringningsareal på 208,81 ha større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

6.2 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 13.

Ejendommen og de fleste tilhørende arealer ligger ved Nybøl. I Sønderborg Kommune er der også arealer ved Adsbøl, Skeldemark på Broager.

Zonestatus: Alle udspreddningsarealerne er beliggende i landzone. Mark 5-0, 5-2, 6-1, 6-0, 7-0 og 9-0 ligger helt eller delvist inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Inden for disse områder må husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse ikke udbringes på lørdage, søndage og helligdage.

Hvis der udbringes på arealer uden etablerede afgrøder til høst, på fodergræsmarker og på arealer med frøgræs, for hvilke der ikke er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson, skal dette ske ved nedfældning. Der kan dog også anvendes andre teknologier, hvor husdyrgødningen behandles inden eller i forbindelse med udbringning, hvis disse er opført på Miljøstyrelsen teknologiliste med samme effekt på ammoniakfordampning og lugt ved udbringning som nedfældning.

Lokalplan: Ingen af udspreddningsarealerne ligger i lokalplanlagte områder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.2.1 Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 10.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

6.3 Opland til søer og vandløb

Søer

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3.

Arealerne 1-2 og delvist 22-0 ligger i opland til Lundsø. Lundsø er ifølge vandplanerne en B-målsat sø. Målsætningen var ikke opfyldt ved det seneste tilsyn.

Mark 11-0 og 11-1 ligger i opland til Sandbjerg Mølleddam. Sandbjerg Mølleddam har i vandplanerne en B-målsætning. Dette er en basismålsætning, som dækker over en generel målsætning for alle søer over 100 m², om at der skal være et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Målsætningen er ikke opfyldt i Sandbjerg Mølleddam. Søen ejes af Århus Universitet, som jævnligt observerer søens tilstand. Søen er meget belastet med kulturslam. Bunden har 1 – 1½ meter slam med et højt fosforindhold, ingen undervandsvegetation, og søen er ved at gro til i Gul Åkande og Tagrør. Der er i øjeblikket ingen planer om at oprense søen.

Tidligere var søen levested for hanplanten af Kребseklo, men planten er ikke blevet observeret af Århus universitet, i mange år. Søen er en tidligere fjordarm, som er blevet inddæmmet og opstemmet. Søens vandoverflade ligger i dag 3 meter over Alssund og søbunden ligger pga. slammet ca. ½ - 1 meter over Alssund.

Vandløb

Der er vandløb i nærheden af mark 12-0. Marken skråner visse steder over 6 grader mod vandløbet. På disse strækninger er der mere end 20 meter mellem vandløbet og marken.

Mark 5-2, 5-3, 6-1, 5-0 og 5-1 grænser op til vandløb og mark 23-0 strejfer med et hjørne et vandløb. Markerne skråner under 6 grader mod vandløbet.

Miljømyndighedens vurdering

Arealer, som er beliggende ned mod vandløb og søer, skråner ikke over 6 grader mod vandløbet. Sønderborg Kommune vurderer, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne ved vandløbet.

6.4 Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Mark 22-0, 11-0, 12-0, 11-1, 14-0, 1-1 og 1-2 ligger i opland til Alssund. Disse marker udgør 43,5 ha. Alssund ligger ikke i et Habitatområde, men afvander indirekte til Lillebælt (H96) og til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173).

Mark 16-0, 17-0, 7-0, 6-0, 9-0, 9-1, 5-2, 6-1, 5-0, 5-1, 5-3, 4-0, 1-0, og 2-0 ligger i oplandet til Nybøl Nor. Disse marker udgør 83,3 ha. Nybøl Nor er del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord.

Mark 23-0, 24-0, 25-0 og 26-0 ligger i opland til Ydre Flensborg Fjord. Markerne udgør 25 ha. Ydre Flensborg Fjord er del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord.

Påvirkningen af disse fjord- og havområder fra udbringningen af husdyrgødning er derfor beskrevet i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Fosforoverskuddet på bedriften er overholdt ifølge ansøgningskemaet.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Vurderingen af projektets påvirkning af Natura 2000 er foretaget i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 9.

Sønderborg Kommune har i 2013 modtaget Naturstyrelsens kortlægning for Sundeved-Kværsområdet med tilhørende anbefalinger.

Mark 11-0, 11-1, 12-0, 22-0, 1-2, 1-1, 14-0, 1-0 ligger helt eller delvist i områder med særlige drikkevandsinteresser.

4,15 ha af mark 12-0 samt markerne 22-0, 1-2 og 1-1 ligger inden for NFI og i opland til Rønsdam og Vestre Sottrup Vandværker.

Under mark 22-0 og 12-0 er lerlaget mellem 15 og 30 meter tykt og grundvandsmagasinet har således nogen beskyttelse. Under mark 1-2 og 1-1 er der mere end 30 meter lerlag og den naturlige beskyttelse af grundvandsmagasinet er således god.

Afgrænsningen af de nitratsårbare områder er foretaget på baggrund af lerlagets tykkelse. De grundvandskemiske analyser understøtter kortlægningen. Vandprøver fra Vestre Sottrup Vandværk viser tegn på overfladepåvirkning, bl.a. fra nitrat.

Sønderborg Kommune har i forhold til arealerne i denne ansøgning konkret vurderet, at der på mark 22-0 og 12-0 skal stilles krav om en maksimal udvaskning af nitrat fra rodzonen på 50 mg/l. For markerne 1-1 og 1-2 vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke må være nogen merbelastning i ansøgt situation.

Ansøger har projektilpasset ansøgningen således at udvaskningen af nitrat fra rodzonen på arealerne 22-0 og 12-0 ikke overstiger 50 mg/l og udvaskningen af nitrat fra rodzonen på arealerne 1-1 og 1-2 ikke stiger i ansøgt situation. Dette er gjort ved at indsætte grundvandsædskiftet G5 på mark 22-0 og 12-0 hvorved udvaskningen kommer til at ligge på 49 mg nitrat/l. På de to marker vil der ifølge beregninger i Farm N udvaskes 8 mg nitrat mindre i forhold til nu-driften. På mark 1-1 og 1-2, hvor der er krav om ingen merbelastning, er der indsat G4-sædskifte, og udvaskningen ligger derved på 55 mg nitrat/l. Dette resulterer i følge beregninger i Farm N i en merbelastning på -3 mg.

Boringen ved arealerne 5-1 og 5-3 tilhører Vesterled vandværk, som udelukkende leverer vand til teglværksproduktion.

Miljømyndighedens vurdering

De foreløbige kortlægningsresultater i indsatsområdet Sundeved-Kværs (Naturstyrelsens trin 5 kortlægning) viser bl.a. tegn på, at vandet fra Rønsdam og Vester Sottrup Vandværker er overfladepåvirket bl.a. med nitrat. Mark 22-0 og 12-0 ligger forholdsvis tæt på vandværksboringerne og lerlaget på markerne er mellem 15 og 30 meter tykt og betegnes som "nogen beskyttelse". Det betyder, at markerne ligger i NFI.

Markerne 1-1 og 1-2 er også beliggende inden for NFI, men dog mere perifært i forhold til vandværksboringerne. Grundvandet er her godt beskyttet af et lerlag på over 30 meter.

Sønderborg Kommunes vil på den baggrund ikke acceptere en nitratudvaskning på mere end 50 mg nitrat/liter fra arealerne 22-0, 12-0 (4,15 ha af marken). Fra markerne 1-1 og 1-2 vil Sønderborg Kommune ikke acceptere en merbelastning på over 0 mg N/liter.

Ansøger har vist, at kravet kan overholdes ved at indsætte sædskifte G5 på markerne 22-0 og 4,15 ha af mark 12-0 og sædskifte G4 på markerne 1-1 og 1-2. Dette medfører, at der i ansøgningen kommer 2,5 % ekstra afgrøder ud over Plantedirektoratets norm.

Det er både 2,5 % ekstra efterafgrøder + G5 og G4 sædskifte. De 2,5 % efterafgrøder er brugt som tiltag for at overholde krav ift. arealer beliggende i nitratklasse 1.

På den baggrund stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der skal være 2,5 % ekstra efterafgrøder ud over Plantedirektoratets norm, og at minimum enten mark 22-0 eller 4,15 ha af mark 12-0 skal være etableret med efterafgrøder det enkelte år. Desuden skal der minimum være etableret efterafgrøder på mark 1-1 eller mark 1-2 det enkelte år.

Mark 5-1 og 5-3 ligger ved en boring, som tilhører Vesterled vandværk. Dette vand anvendes ikke til drikkevand men indgår udelukkende i teglværksproduktion. Derfor stilles der ikke vilkår om nitratudvaskning på disse to marker.

Med ovenstående vilkår vurderer Sønderborg Kommune derfor, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af grundvandet.

6.6 Beskyttet natur

Dette afsnit omhandler udspretningsarealernes påvirkning af natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i *lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* og § 3 i *naturbeskyttelsesloven*.

Beskyttet natur og terrænhældninger kan ses på bilag 10.

Ingen udspretningsarealer indeholder eller grænser op til natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Der er ca. 320 meter fra mark 16-0 til det nærmeste § 7 areal, som er et overdrevarsareal beliggende ved Adsbøl. Marken afvander ikke til overdrevarsarealet.

Ingen af de øvrige udspretningsarealerne afvander til naturområder, der er beskyttede i henhold til § 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Kommunen har mulighed for at stille krav om bræmme til et § 3 område, hvis det vurderes, at der vil komme en øget belastning af området og hvis der samtidig ændres udbringningsteknik. Ifølge ansøgningen på Amtsvejen 62 ændres der ikke udbringningsmetode.

Nogle af naturarealerne på eller ved arealerne er besigtiget i forbindelse med godkendelse af andre ejendomme. Naturarealer, som ikke før har været besigtiget, er i forbindelse med denne sag blevet vurderet ud fra luftfoto. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne ses i tabel 25.

Tabel 25. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne. Lokalitetsnummeret fremgår af bilag 10.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitetsnummer	Bilag IV arter	Bræmme-krav
Mark 16-0	Mose. Der løber et vandløb gennem mosen. Visse steder skrån timer marken 6-8 grader mod mosen. Mosen grænser op til et biologisk interesseområde af særlig værdi. Mellem marken og mosen ligger en træ/buskebevokset skrænt.		Egnet	Nej
14-0	To vandhuller, hvoraf det ene er etableret i forbindelse med etablering af motorvejen. Der dyrkes tæt på det nye vandhul. Terrænet skrån timer mellem 3-5 grader mod vandhullet. Der er tidligere registreret Butsnudet frø og Lille vandsalamander i det gamle vandhul. Det nye vandhul har åbent vandspejl. Hvis vandhullet ikke lukker til, vurderes det, at det kan være yngle- og levested for Løvfør og Stor vandsalamander. Mindste afstand fra sø til mark på 5 meter		Egnet	Nej
9-0	Eng. Mod øst grænser marken op til en eng. Engen er visse steder meget fugtig og indeholder gode engarter. Marken hælder 7-9 grader parallelt med engen.	2323/2325		Nej

5-0	Sø. Søen er helt nyetableret. På luftfotoet er der ca. 15 meter mellem marken og søen. Bræmmearealet indgår dog i markafgrænsningen. Marken skråner 1-2 grader mod søen. Da søen er helt nyetableret, er vandspejlet åbent.	1140	Egnet	Nej
25-0	Eng. Marken grænser op til en natureng, som bliver afgræsset. Der er mange invasive arter på engen. Marken skråner ca. 4 grader mod engen.	2160		Nej
24-0	Eng. Marken grænser op til en natureng, som bliver afgræsset. Der er mange invasive arter på engen. Marken skråner ca. 7 grader mod engen.	2160		Nej
26-0	Eng. Marken grænser op til græsset kultureng, som også bliver afvandet. Marken skråner mellem 2 og 6 grader mod engen.	2164	Egnet	Nej
23-0	Eng. Marken grænser op til afvandet natureng. Engen er fugtig og tuet og indeholder mange positivarter. Marken skråner mellem 2 og 6 grader mod engen. Der er registreret mange padder på engen. Marken skråner 2-4 grader mod engen.	2163	Ja/egnet	Nej

Miljømyndighedens vurdering

Mellem mosen ved mark 16 og mark 16 ligger en træ/buskebevokset skrænt, som formodes at fungere som buffer for mosen med hensyn til overfladeafstrømning. Der foreligger ingen registreringer af bilag IV arter. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i mosens tilstand og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Den gamle sø er tilgroet med træer og har ikke en lysåben overflade. Terrænet skråner under 6 grader mod vandhullet. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles vilkår om bræmmer.

Engen ved mark 9 har en god naturtilstand. Sønderborg Kommune har ingen registreringer af bilag IV arter ved engen. Marken skråner 7-9 grader, men parallelt med engen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at markdriften ikke vil påvirke engen væsentligt og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Søen ved mark 5 er helt nyetableret- Marken skråner kun meget svagt (1-2 grader) mod søen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at søen ikke vil påvirkes væsentligt af markdriften og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Engen, som grænser op til mark 24-0 og 25-0 er noget eutroficeret. Der sker ingen ændringer i driften af markerne og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i engens tilstand og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Engen, som grænser op til mark 26-0 bliver afvandet og er noget eutroficeret. Marken skråner mellem 2 og 6 grader mod engen. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i engens tilstand og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Engen ved mark 23-0 er en natureng. Den afvandes, men er meget fugtig og tuet og indeholder flere gode engarter. Der er opserveret mange padder på engen. Marken skråner 2-4 grader mod engen. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i mosens tilstand og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 10.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til arealerne:

- Dværgflagermus	(<i>Pipistrellus Pipistrellus</i>)
- Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
- Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
- Langøret flagermus	(<i>Plecotus auritus</i>)
- Vandflagermus	(<i>Myotis Daubentonii</i>)
- Troldflagermus	(<i>Pipistrellus nathusii</i>)
- Pipistrellflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
- Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)
- Stor vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
- Løvfrø	(<i>Hyla arborea</i>)
- Spidssnudet frø	(<i>Rana arvalis</i>)

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skrånninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted. Udspretningsarealerne er alle lerjorder og det antages derfor, at der ikke lever markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Truslerne mod løvfrø er gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør uegnet som ynglevandhul.

Spidssnudet frø opholder sig tættere på ynglevandhullet end butsnudet frø og på mere fugtige steder. Det betyder, at Spidssnudet frø trives bedst, hvor der er udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Truslerne mod Spidssnudet frø er tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, men også grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder samt forurening af vandhuller i forbindelse med gødskning og kalkning af marker.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Beskrivelse og vurderinger vedrørende padder i forbindelse med udspretningsarealerne fremgår af tabel 26.

Tabel 26. Beskrivelse og vurderinger vedrørende padder i forbindelse med udspretningsarealerne

Mark	Naturtype og nr.	Egnet leve, yngle, opholdsted for bilag IV	Beskrivelse	Krav om bræmme?
16-0	Mose	X	Der løber et vandløb gennem mosen. Visse steder skrån timer marken 6-8 grader mod mosen. Mosen grænser op til et biologisk interesseområde af særlig værdi. Mellem marken og mosen ligger en træ/buskebevokset skrænt.	Nej
14-0		X	To vandhuller, hvoraf det ene er etableret i forbindelse med etablering af motorvejen. Der dyrkes tæt på det nye vandhul. Terrænet skrån timer mellem 3-5 grader mod vandhullet. Der er tidligere registreret butsnudet frø og lille vandsalamander i det gamle vandhul. Det nye vandhul har åbent vandspejl. Hvis vandhullet ikke lukker til, vurderes det, at det kan være yngle- og levested for Løvfrø og Stor vandsalamander. Mindste afstand fra sø til mark på 5 meter	Nej
9-0	Eng 2323/2325	X	Mod øst grænser marken op til en eng. Engen er visse steder meget fugtig og indeholder gode engarter. Marken hælder 7-9 grader parallelt med engen og påvirker derfor ikke engen væsentligt med næringsstoffer.	Nej
5-0	Sø 1140	X	Søen er helt nyetableret. På luftfotoet er der ca. 15 meter mellem marken og søen. Bræmmearealet indgår dog i markafgrænsningen. Marken skrån timer 1-2 grader mod søen. Da søen er helt nyetablert, er vandspejlet åbent. Der er observeret en stor vandsalamander ca. 1 km fra søen.	Nej
26-0	Eng 2164	X	Marken grænser op til græsset kultureng, som også bliver afvandet. Marken skrån timer mellem 2 og 6 grader mod engen.	Nej
23-0	Eng 2163	X	Eng. Marken grænser op til afvandet natureng. Engen er fugtig og tuet og indeholder mange positivarter. Marken skrån timer mellem 2 og 6 grader mod engen. Der er registreret mange padder på engen, dog vides ikke hvilke arter. Marken skrån timer 2-4 grader mod engen.	Nej

Miljømyndighedens vurdering

Mellem mosen ved mark 16 og marken ligger en træ/buskebevokset skrænt, som formodes at fungere som buffer for mosen med hensyn til overfladeafstrømning. Der foreligger ingen registreringer af bilag IV arter, men med en beliggenhed under 1 Km fra Gråstenskoven, hvor der findes adskillige arter, er der med stor sandsynlighed også forekomster her. Der sker ingen ændringer i driften

af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles vilkår om bræmmer.

Den gamle sø er tilgroet med træer og har ikke en lysåben overflade. Den vurderes derfor ikke til at være potentiel ynglelokalitet for bilag IV arter. Den nyetablerede sø er ca. et år gammel. Hvis overfladen forbliver åben vil den sandsynligvis udvikle sig til et levested for bilag IV arter. Terrænet skrånede under 6 grader mod vandhullet. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles vilkår om bræmmer.

Engen ved mark 9 har en god naturtilstand. Sønderborg Kommune har ingen registreringer af bilag IV arter ved engen. Marken skrånede 7-9 grader, men parallelt med engen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at markdriften ikke vil påvirke engen væsentligt som opholdssted for bilag IV arter og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Søen ved mark 5 er helt nyetableret. Hvis overfladen forbliver åben vil den sandsynligvis udvikle sig til et levested for bilag IV arter. Marken skrånede kun meget svagt (1-2 grader) mod søen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at søen ikke vil påvirkes væsentligt af markdriften og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Engen, som grænser op til mark 26-0 bliver afvandet og er noget eutroficeret. Marken skrånede mellem 2 og 6 grader mod marken. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i engens tilstand og dermed dens egnethed som opholdssted for bilag IV arter og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Engen ved mark 23-0 er en natureng. Den afvandedes, men er meget fugtig og tuet og indeholder flere gode engarter. Der er observeret mange padder på engen. Det er ikke undersøgt nærmere hvilke slags padder, der er tale om. Marken skrånede 2-4 grader mod engen. Der sker ingen ændringer i driften af marken og der ændres ikke udbringningsmetode. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke sker ændringer i mosens tilstand og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

I forbindelse med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Markfirbenet er ikke aktuelt i forbindelse med markerne og der fjernes ikke levesteder som følge af projektet.

Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter.

6.8 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. En del af udspretningsarealerne afvander til Lilleskov og Troldmose, habitatområde 189. Desuden afvander en del af udspretningsarealerne til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 11.

Terrestriske Natura 2000 områder

Ingen af udbringningsarealerne ligger i oplandet til et terrestrisk Natura 2000 område. Der er ca. 1150 meter fra mark 17-0 til det nærmeste Natura 2000 område, som er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83).

Marine Natura 2000 områder

Arealerne afvander alle direkte eller indirekte til habitatområde (H173) Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet øst for Als. Arealerne, som afvander til Alssund, afvander også inddirekte til habitatområdet Lillebælt (H96), når strømretningen er nordgående.

Mark 22-0, 11-0, 12-0, 11-1, 14-0, 1-1 og 1-2 ligger i opland til Alssund. Disse marker udgør 43,5 ha. Alssund ligger ikke i et habitatområde, men afvander indirekte til habitatområdet Lillebælt (H96) og til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173).

Mark 16-0, 17-0, 7-0, 6-0, 9-0, 9-1, 5-2, 6-1, 5-0, 5-1, 5-3, 4-0, 1-0, og 2-0 ligger i oplandet til Nybøl Nor. Disse marker udgør 83,3 ha. Nybøl Nor er del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord.

Mark 23-0, 24-0, 25-0 og 26-0 ligger i opland til Ydre Flensborg Fjord. Markerne udgør 25 ha. Ydre Flensborg Fjord er del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Den samlede udvaskning fra Amtsvejen 62 til de tre oplande, som direkte eller indirekte afvander til marine Natura 2000 områder kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Nybøl Nor

Samlet udvaskning fra Amtsvejen 62 til Nybøl Nor:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	83,3 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området	196,7 kg N/år

Den totale udvaskning til Natura 2000 området kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Nybøl Nor:	
Samlet opland til området	5.894,7 ha
Dyrket areal i oplandet – standard fordeling	3536 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialeområdet	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	47 kgN/ha/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet	124.673 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	17.684 kg N/år
I alt for området	142.357 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til området	0,14 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Nybøl Nor som vist i tabel 27.

Tabel 27: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Nybøl Nor

Årstal	Antal dyreenheder i oplande Nybøl Nor
2007	5670
2008	5547
2009	5427
2010	5457
2011	5547
2012	5466

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 28.

Tabel 28: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Nybøl Nor.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet Nybøl Nor
2007	3742
2008	3741
2009	3631
2010	3852

Ydre Flensborg Fjord

Samlet udvaskning fra Amtsvejen 62 til Ydre Flensborg Fjord:

Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	25,0 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området	59,0 kg N/år

Den totale udvaskning til Natura 2000 området kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Ydre Flensborg Fjord:

Samlet opland til området	10.903,9 ha
Dyrket areal i oplandet – standard fordeling	6542,4 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialeområdet	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	78 kgN/ha/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet	382.728 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	32.711 kg N/år
I alt for området	415.440 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til området	0,014 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Ydre Flensborg Fjord som vist i tabel 29.

Tabel 29: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Ydre Flensborg Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplande Ydre Flensborg Fjord
2007	9281
2008	9363
2009	7767
2010	8137
2011	7733
2012	7364

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 30.

Tabel 30: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Ydre Flensborg Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet Ydre Flensborg Fjord
2007	7799
2008	7939
2009	7442
2010	7806

Alssund

Samlet udvaskning fra Amtsvejen 62 til Alssund:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	43,5 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området	102,7 kg N/år

Den totale udvaskning til Natura 2000 området kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående be-

regning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Alssund:	
Samlet opland til området	4.492,2 ha
Dyrket areal i oplandet– standard fordeling	2695,3 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialerområdet	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	47 kgN/ha/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet	95.010 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	13.476,6 kg N/år
I alt for området	108.486 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til området	0,095 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Lillebælt (H96) som vist i tabel 31.

Tabel 31: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Lillebælt Bredning (H96)

Årstal	Antal dyreenheder i oplande
	Lillebælt Bredning
2007	7456
2008	7185
2009	6520
2010	6400
2011	6574

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandene.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at der nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra båd-motorer. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegnings af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevene, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstof-påvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64). Udpegningsgrundlaget blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er edderfugl og hvinand.

En stor del af nordvesteuropæiske vinterbestand af edderfugle optræder i Danmark primært ved vintertide. Det er derfor vigtigt, at deres rasteområder bevares. Trusler mod edderfuglen er primært pres i form af jagt, olieudslip fra skibe, indvinding af bundmateriale og større anlæg af broer og havbaserede vindmølleparker.

Ederfuglen er rødlistet som særligt ansvarskrævende art og er opført på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1.

I juli og august fælder trækkende edderfugle i Danmark – helst i områder med begrænset forstyrrelse. Trækfuglene holder overvejende til, hvor der er hjerte- og blåmuslinger.

Hvinanden foretrækker at yngle ved søer omgivet af løvskov, men holder også til ved lavvandede og beskyttede kyster. Den holder til i hule træer eller opsatte redekasser. Hvinanden spiser muslinger, snegle, insekter, orme, småfisk, krebsdyr og vandplantefrø.

Truslerne mod hvinand er forstyrrelser på dagrastepladser især i november til april, og de er meget afhængige af gamle træer med huller eller opsættelse af redekasser.

Prognosen for hvinand er ukendt, fordi der mangler viden om fødegrundlaget og effekten af forstyrrelser i området.

Ederfugl er ny på udpegningsgrundlaget og prognosen er derfor ukendt.

Udpegningsgrundlaget for Lillebælt (N112) er:

Natura 2000 området Lillebælt består af habitatområde Lillebælt (H96), fuglebeskyttelsesområde Lillebælt (F47) og Ramsarområde Lillebælt (R15)¹. Habitat- og fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte en række naturtyper og arter, som udgør områdernes udpegningsgrundlag.

Nedenfor ses udpegningsgrundlag for Natura 2000-området Lillebælt (F47 og H96).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 47	
Sangsvane (T)	Plettet rørvagtel (Y)
Bjergand (T)	Klyde (Y)
Ederfugl (T)	Brushane (Y)
Hvinand (T)	Fjordterne (Y)
Toppet skallesluger (T)	Havterne (Y)
Havørn (Y)	Dværgterne (Y)
Rørhøg (Y)	Mosehornugle (Y)
Engsnarre (Y)	

Y: Ynglende art.

T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal.

Habitatområde nr. 96	
Naturtyper	
Sandbanke (1110) ☐	Kransnålalge-sø (3140)
Vadeflade (1140)	Næringsrig sø (3150)
*Lagune (1150)	Vandløb (3260)
Bugt (1160)	Kalkoverdrev (6210)
Rev (1170)	*Surt overdrev (6230)
Strandvold med flerårige planter (1210)	Tidvis våd eng (6410)
Strandvold med flerårige planter (1220)	Urtebræmme (6430)
Kystklint/klippe (1230)	Nedbrudt højmosé (7120)
Enårig strandengsvegetation (1310)	*Kildevæld (7220)
Strandeng (1330)	Rigkær (7230)
Klit (2110)	*Bøg på mor (9110)
Hvid klit (2120)	*Bøg på muld (9130)
*Grå/grøn klit (2130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemosé (91D0)
	Elle- og askeskov (91E0)
Arter	
Skæv vindelsnegl (1014)	Marsvin (1351)
Sumpvindelsnegl	

naturtypenr.

* prioriteret naturtype

Miljøtilstand for det marine område i Lillebælt

For det marine område i Lillebælt vurderes den samlede miljøtilstand ikke at være opfyldt, idet den afviger fra den generelle miljøkvalitetsmålsætning om et upåvirket eller kun svagt påvirket plante- og dyreliv. Opfyldelse af den generelle målsætning for Lillebælt forudsætter en permanent reduktion af udledningerne af næringsalte, herunder især kvælstof fra diffuse kilder og af udledningerne af miljøfremmede stoffer.

Trusler mod områdets naturværdier

Næringsstofbelastning: Kystlagunerne vurderes alle at være påvirkede af næringsalte med kraftig algevækst til følge. Ålegræs kan ses som et eksempel på bundflora, som påvirkes af næringsstofud-

¹ Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. De er derfor udpeget som Ramsarområder af det enkelte land.

vaskning. Flere fuglearter er direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og andre fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse. Den generelle eutrofiering med luftbårne kvælstofforbindelser påvirker strandengene, overdrevene og rigkærene. For rigkærene vurderes tilledning af drænvand fra de intensivt dyrkede arealer også at være en trussel.

Tilgroning: Langs kysten er der massive tilgroningsproblemer i hovedparten af områdets strandenge og rigkær. På kystskrænten ved Stenderup hage, som er en potentiel (6230) og har en stor bestand af fjerknopurt, er der behov for en pleje i form af rydning for at fremme den lysåbne vegetation. Der er indgået aftale herom.

Unaturlige vandstandsforhold: Hydrologien i dele af habitat-områdets landområder er stærkt påvirket.

Slam og aske

Der er udbragt aske på i alt 97,22 ha i oplandet til Nybøl Nor siden 2007. Der er ikke udbragt slam i oplandet.

Der er udbragt aske på i alt 27 ha i oplandet til Alssund siden 2007. Der er ikke udbragt slam i oplandet.

Der er udbragt slam på 223 ha og aske på i alt 205 ha i oplandet til Ydre Flensborg Fjord siden 2007.

Der udbringes ikke slam eller aske på markerne til Amtsvejen 62.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Sønderborg Kommune vurderer, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil påvirke Natura 2000 områderne på land væsentligt via ammoniakdeposition, da alle arealer, er beliggende mere 1150 meter fra nærmeste Natura 2000 område. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009 vil der kun i helt særlige tilfælde kunne måles afdampning af ammoniak i koncentrationer på mere end 1 kg N/ha/år i afstande på 25 meter fra udbringningsarealet. Udover denne afstand vil påvirkningen være en del af baggrundsbelastningen.

Marine Natura 2000 områder

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,014 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord, 0,14 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor og 0,095 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Alssund. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Habitatområderne Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og Lillebælt (H96). I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområderne.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2012. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2012 faldet med 1917.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2012. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2012 faldet med 204.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Lillebælt Bredning baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2011. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2011 faldet med 882.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspredningen af husdyrgødning fra Amtsvejen 62 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke habitatområde 173, fuglebeskyttelsesområde nr. 64 eller habitatområde 96.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 12-0, 1-1, 14-0, 23-0, 25-0 og 26-0. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6.10 Kultur- og fortidsminder

Der er ikke registreret fortidsminder på mark 24-0, 26-0, 11-0, 16-0, 4-0 og 5-0.

Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven.

Miljømyndighedens vurdering

De nævnte fortidsminder er ikke fredede og det er mange år siden at de er beskadiget eller overpløjet. Markdriften på arealerne er derfor uden betydning for disse fortidsminder.

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning og der stilles ikke yderligere vilkår.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 12

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder afsnit 3.6
- Staldindretning afsnit 3.3
- Forbrug af vand og energi afsnit 3.7
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning afsnit 4.2
- Udbringning af husdyrgødning afsnit 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management behandles herunder. De fem øvrige BAT områder er behandlet i de relevante afsnit i godkendelsen.

BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*

*) – BAT - krav anses for opfyldt ved reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der bliver lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Grunden til beredskabsplanen ikke er udarbejdet endnu er, at det først er når anlægget er opført, at det endeligt kan oplyses, hvor brandslukningsudstyr mv. placeres i de nye stalde.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov. Der er fast årlig service på ventilationsanlægget.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Der stilles vilkår om, at de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

Endvidere er der stillet vilkår om egenkontrol og til at der skal udarbejdes en beredskabsplan, som skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Udvidelsen af produktionen fra 580 årssøer med smågrise og polte til 680 årssøer med smågrise og polte sker dels i eksisterende stalde og dels i en ny smågrisestald. Den nye stald indrettes med delvis fast gulv og gyllekøling, hvilket reducerer ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet.

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette svinebrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ". Sønderborg Kommune vurderer derfor, at disse tiltag er tilstrækkelige til at de vejledende emissionsgrænseniveauer er overholdt og at ejendommen derfor lever op til BAT, se nedenstående beregninger.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseniveauer, må en produktion som den ansøgte teoretisk set have en emission på maksimalt 3.012,72 kg N/år. Den faktiske beregnede emission er på 3.006,91 kg.

Sønderborg Kommune vurderer, at da udvidelsen til dels sker i eksisterende stalde, er det ikke muligt at opnå det teoretiske BAT-niveau for et nyanlæg. Dette vurderes på baggrund af, at det ikke muligt at indføre forsuring, luftrensning eller gyllekøling i eksisterende stalde, i forhold til proportionalitetsprincippet.

Foder

Der anvendes optimerede blandinger, fytase og fasefodring til både søer og smågrise således at foderforbruget og dermed ammoniakemissionen reduceres mest muligt.

Sønderborg Kommune er enig med ansøger i vurderingen ift. fravalg af BAT.

Forbrug af vand og energi

Der er installeret bl.a. temperaturregulerende ventilationsanlæg og timer og censor på lyset. Der installeres gyllekøling, så der kan spares på energiforbruget til opvarmning.

Vandbesparelse opnås ved drikkenipler som sidder over fodertruget. Der bruges desuden iblødsætning og højtryksrensere ved vask af stalde.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Husdyrgødningen opbevares i gyllebeholdere, som bl.a. kontrolleres jævnligt og som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Opbevaring i gyllebeholdere vurderes til at være BAT.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes bl.a. mark- og gødningsplan, så gødningen tilpasses afgrødernes behov. Desuden skal håndteringen følge lovgivningen på området, hvorved det vurderes, at håndteringen samtidig lever op til BAT.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Egenkontrol og dokumentation

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der laves egenkontrol i samarbejde med dyrlægen
- Der er telefonisk alarm på temperaturovervågningen i staldene
- Der føres regnskab over vand-, energi- og foderforbrug via driftsregnskab
- Der føres journal for anvendelse af pesticider i en sprøjtejournal
- Der føres logbog for tilstanden af flydelagene på gyllebeholderne
- Der udarbejdes en gødningsplan, som styrer håndtering af husdyrgødning
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Gyllepumpning overvåges
- Autoriseret el-installatør laver årligt gennemsyn af ejendommens el-installationer

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at det med de stillede vilkår, er sikret, at der er en tilstrækkelig egenkontrol, som bevirker, at virksomheden kan styre sin produktion og dermed få mulighed for at agere, hvis produktionen bliver for stor og/eller forbruget af råvarer og hjælpestoffer stiger u hensigtsmæssigt.

Der er således stillet vilkår om, at der skal føres driftsjournal med oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktions, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt solgte levende dyr, at der skal føres driftsjournal med oplysninger om dato for kontrol og rengøring af ventilationsarrangementerne, samt at der skal ske registrering af vand-, el- og dieselolieforbrug. Endvidere skal forbruget af foder og foderspild registreres i en journal. De omtalte vilkår er placeret i de respektive afsnit.

9 Alternative løsninger og o-alternativet

I processen med at udarbejde ansøgningsmaterialet har det været overvejet, hvordan udvidelsen kan etableres uden at være til gene for omgivelserne og samtidig fungere driftsmæssigt fornuftigt.

Klimastalden bygges som en tilbygning til den eksisterende farestald. Placeringen er valgt ud fra at der skal være en god logistik i det samlede anlæg og samtidig bevare muligheden for at kunne udvide de enkelte staldanlæg i fremtiden. Hvis tilbygningen etableres i forlængelse af en af de eksisterende sostalde forhindres denne mulighed. En placering af tilbygningen på vestsiden af de eksisterende anlæg vil placere tilbygningen væk fra de øvrige anlæg og vanskeliggøre logistikken på ejendommen.

O – scenariet er at dyreholdet ikke udvides. Der vil som udgangspunkt ikke kunne stilles krav til arealanvendelsen herunder transporter og miljømanagement mv.

Ønsket om at udvide produktionen skal ses i sammenhæng med strukturudviklingen i landbruget. Øget konkurrence, øgede omkostninger og faldende priser på landbrugsprodukter samt bortfald af tilskud medfører behov for rationalisering, øget specialisering og større produktioner. Større og mere specialiserede produktionsenheder forbedrer muligheden for at tiltrække og fastholde arbejdskraft på bedriften – hvilket igen giver en større fleksibilitet for landmanden, herunder mulighed for at deltage i familieliv og ferie.

Udvidelsen er derfor erhvervsmæssig nødvendig for ejendommens fortsatte drift og udvikling som landbrugsejendom.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen kan gennemføres som ansøgt. Udvidelsen sker i sammenhæng med eksisterende byggeri, så anlægget fremstår som et hele.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen samlet set ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne end ved den nuværende produktion. Vurderingen er baseret på, at udvidelsen af produktionen sker i god afstand fra naboer i et projekt, hvor der indføres ny teknologi, som reducerer miljøpåvirkningerne mest muligt.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. en reduktion i produktionsniveauet på ejendommen, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

9.1 Husdyrbrugets ophør

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil gødningsanlæg blive tømt og rengjort. Kemikalierester bortskaffes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende regulativ for farligt affald i Sønderborg Kommune. Restindholdet i olietanke fjernes og tanke renses. Overjordiske olietanke fjernes. Gødningsanlæg rives ned og al materiale bortskaffes som affald i overensstemmelse med det til enhver tid gældende regulativ for erhvervsmæssigt affald i Sønderborg Kommune. Der udarbejdes en plan med tidspunkt for anden indretning og opbygning af staldbygninger til anden anvendelse, eller alternativt en plan med tidspunkt for nedrivning af staldbygningerne.

Miljømyndighedens vurdering

Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

10 Offentliggørelse og klagevejledning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 17. januar 2013 på www.sonderborgkommune.dk og efterfølgende i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Partshøring ved dispensation fra vej

Sønderborg Kommune, Afdeling for Veje og Trafik er blevet hørt i forbindelse med ansøgningen om dispensation fra vejskel. De havde ingen bemærkninger til høringen. Dispensationen meddeles således sammen med denne godkendelse.

Partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 4. juni 2013 udsendt til høring hos naboer beliggende inden for konsekvenszonen for lugt på 690 m, skønnede parter i sagen, ansøger selv, ansøgers konsulent, samt ejere af forpagtede arealer. Et udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Gårdejer Michael Manø
- Rådgiver Lene Andersen, KHL

Ejere og lejere af følgende adresser:

- Bøgevej 1, 6400 Sønderborg
- Bøgevej 2, 6400 Sønderborg
- Nybøl Vestermark 1, 6400 Sønderborg
- Nybøl Vestermark 7, 6400 Sønderborg

Ejere af forpagtede arealer:

- Bøgevej 3, 6400 Sønderborg
- Avnbøløstenvej 75, 6400 Sønderborg
- Sønderborg Landevej 38, 6400 Sønderborg
- Vandmøllevej 1, 6400 Sønderborg
- Lundsgårdsvej 17, 6400 Sønderborg
- Stenskærvej 3, 6200 Aabenraa
- Stenskærvej 3, 6200 Aabenraa
- Aabenraavej 30, 6340 Kruså
- Hesteløkken 4, 6340 Kruså
- Skeldemark 11, 6310 Broager
- Amtsvejen 23, 6400 Sønderborg

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 18. juli 2013.

Nabohøringen/partshøringen gav ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk onsdag den 24. juli 2013.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 04. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Michael Manø, Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er sendt til:

- Gårdejer Michael Manø
- Rådgiver Lene Andersen, KHL
- Miljøministeriet v. Naturstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Sønderborg
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Sønderjylland

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusvej 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 21. august 2013 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens konklusion.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 680 årssøer med 30 grise pr. årssø til 7,4 kg, 20.500 smågrise 7,4 – 34 kg, 700 slagtesvin 34 – 107 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til 289,48 DE på ejendommen Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg, samt udbringning af husdyrgødning på 208,81 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 3166 6635.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrbrugsloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

12 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbrugslovens § 12, stk. 2 for Amtsvejen 62, 6400 Sønderborg, matr. nr. 13 Nybøl Ejerlav, Nybøl vil blive offentliggjort på Sønderborg Kommunes hjemmeside onsdag den 24. juli 2013.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt bekendtgjort, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt. Klagefristen udløber onsdag den **21. august 2013 kl. 15.**

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens eget ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Lene Alnor
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

13 Vilkår

GENERELT

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Denne godkendelse må først tages i brug når matrikel 127 Nybøl ejerlav, Nybøl er blevet sammatrikuleret med matrikel 13 m.fl. Nybøl ejerlav, Nybøl.
2. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
3. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
4. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt være afsluttet inden for et år.
5. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden.

13.1 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Dokumentation for overholdelse af vilkår 6-19 skal noteres i en **driftsjournal**, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Resultatet af egenkontrollen skal på foranledning indberettes til tilsynsmyndigheden.

Hvis et vilkår ikke overholdes skal dette straks indberettes til tilsynsmyndigheden

Dyreholdet

6. Følgende skal noteres for dyreholdet:
 - dyreholdets størrelse de sidste 3 år
 - antal og vægt af indsatte grise
 - antal dyr bortskaffet til destruktion
 - antal og vægt af dyr sendt til slagtning
 - antal solgte levende dyr.

Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v.

Forbrug af ressourcer

7. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
8. El-forbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt, (f.eks. ved kvittering fra elselskabet)

Foder

9. Mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild skal registreres årligt.
10. Blanderecepter eller indlægssedler fra indkøb af foder skal gemmes.

Ventilation

11. Følgende skal noteres for ventilationen:
 - Hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationsarrangementer.
 - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de forskellige staldafsnit
 - Hvilke midler der er anvendt

Gødningsopbevaring og -håndtering

12. Tidspunkt for hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret skal registreres.

Risiko for uheld

13. Uheld og ”nærved uheld” skal registreres, ligesom tiltag til at undgå lignende situationer skal noteres.

Gyllekøling

14. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.

Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:

- Afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen
 - Kontrol af kølekredsens ydelse.
15. Enhver form for driftsstop skal noteres med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.
 16. Den månedlige og årlige driftstid af anlægget skal registreres.
 17. Den månedlige og årlige driftstid af el-pumpen skal registreres.

Generel egenkontrol

18. Dokumentation i form af gødningsregnskab, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. skal være tilgængelige på bedriften.
19. De ansatte skal sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

13.2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

20. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på den nye stald.
21. Den nye stald og gyllebeholder skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen og så de harmonerer med de eksisterende bygninger.
22. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger, må udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.
23. Der skal etableres et trerækket løvfældende hegn langs den nye stald mod syd, som vist på bilag 1. Hegnet skal bestå af hjemhørende arter. Hegnet skal etableres samme efterår/vinter, hvor den nye stald opføres.
24. Der skal etableres et trerækket løvfældende hegn rundt om den nye gyllebeholder mod vest og syd, som vist på bilag 1. Hegnet skal bestå af hjemhørende arter. Hegnet skal etableres samme efterår/vinter, hvor den nye gyllebeholder opføres

Afstande

25. Den nye gyllebeholder skal opføres minimum 10 m fra Bøgevej.

13.3 HUSDYRHOLDDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

26. De nye bygninger skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.
27. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 680 årssøer med 30 grise pr. årssø til 7,4 kg, 20.500 smågrise 7,4 – 34 kg, 700 slagtesvin 34 – 107 kg og 4 heste 300-500 kg. Dyrene må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning i staldene:

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Antal dyr	Antal stipladser	DE
ST-114746	1. Drægtighedsstald	Årssø, løbe-/drægtighedsstald	510	357	83,07
ST-114755	2. Løbestald/polte	Årssø, løbe-/drægtighedsstald	170	119	27,69
		Slagtesvin	400 34-107 kg	100	10,95
ST-114808	3. Farestald	Årssø, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	680	204	47,80

ST-114809	4. Eks. klimastald	Smågrise	8.000 7,4-34 kg	1.230	43,08
ST-114812	5. Ny klimastald	Smågrise	12.500 7,4-34 kg	1.923	67,31
ST-114813	6. Karantænestald	Slagtesvin	300 34-107 kg	75	8,21
ST-163886	7. Hestestald	Voksen årshest, 300-500 kg	4	4	1,38

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

28. Stald ST-114812 Ny Klimastald skal etableres med delvis spaltegulv.

29. Hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, skal der til enhver tid kunne dokumenteres, at det vejledende emissionsgrænseniveau fra Miljøstyrelsen på godkendelsestidspunktet for den etablerede produktion er overholdt.

30. Dræn tættere end 15 m fra den nye gyllebeholder skal sløjfes eller lægges i faste rør.

Ventilation

31. Nye ventilationsskorstene skal føres min. 0,7 m over tagfladen.

32. Der skal etableres undertryksventilation i den nye smågrisestald.

33. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold.

34. Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

35. Ændringer i ventilationsanlæg må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune

Gyllekøling

36. Gyllekanalerne i staldafsnit 5. Ny klimastald, i alt 422 m², skal være forsynet med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal køre med en effekt på minimum 34 W/m² for at opnå en ammoniakreduktion på 29,4 %. Samlet skal køleeffekten være mindst 14,36 kW på staldanlægget. Varmepumpens kapacitet skal dimensioneres herudfra.

37. Inden ibrugtagning skal der indsendes en beregning til Sønderborg Kommune for antal varmepumper og kapacitet samt deres nødvendige driftstid (timer pr. år) for at opnå en ammoniakreduktionsprocent på 29,4 %. Varmepumperne skal være forsynet med timetæller.

38. Der skal monteres en typegodkendt elmåler, der måler varmepumpens elforbrug. Elmåleren skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer måneds- og årsforbruget af strøm målt i kWh.

39. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningsystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.

40. Der skal udføres en årlig service på anlægget. Denne service skal udføres af en installatør med køleautorisation. Anlægget skal i øvrigt vedligeholdes ifølge fabrikantens anvisninger.
41. Gyllekølingsanlægget må ikke installeres, før der er indhentet tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens §19.

Fodring

42. Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
43. Foderet skal indeholde tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af for eksempel højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase.
44. Der skal anvendes fasefodring.

Energi og vandforbrug

45. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 400.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
46. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 7.500 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
47. Anlæg der er særligt energiforbrugende som f.eks. ventilationsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

Spildevand herunder regnvand

Se desuden vilkår i udledningstilladelsen

48. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grise-transportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning/restvand. Alternativt kan vask og rengøring af sprøjteudstyr indvendigt foregå på marken med medbragt rent vand f.eks. hvis sprøjten har rentvandstank. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke kan ske afstrømning eller punktnedsivning.
49. Der skal indhentes en udledningstilladelse fra Sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord til udledning af tagvand.

Affald

50. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
51. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden.

52. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
53. Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
54. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
55. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
56. Oplagspladsen for affald skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
57. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
58. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
59. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

60. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
61. Opbevaring af diesel i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
62. Påfyldning af dieselolie skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

63. Der skal indsendes en beredskabsplan senest tre måneder efter at udnyttelse af godkendelsen. Planen skal oplyse om, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år.

64. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.
65. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.

13.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBETING

Flydende husdyrgødning

66. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder på husdyrbruget
67. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
68. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløsende fylde-tårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
69. Hvis en gyllebeholder tages ud af drift skal det anmeldes til kommunen. Gyllebeholderen skal tømmes og rengøres når den afmeldes beholderkontrol.

Fast gødning inkl. dybstrøelse

70. Dybstrøelse fra hestene skal tilføres gyllebeholderne som flydelag.

13.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Transport

71. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på veje.
72. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.

Støj fra anlægget og maskiner

73. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
---	--	-----------------------------------	--

55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifter til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Fluer og skadedyr

74. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
75. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
76. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

77. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

13.6 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

78. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
79. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
80. Sønderborg Kommune skal på forlangende se bedriftens markplan og gødningsregnskab for de sidste 5 år.
81. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 208,81 ha udspredningsareal, som fremgår af bilag 6 og 9-13.

82. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens udbringningsarealer svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
83. Maksimal mængde husdyrgødning til udbringning på bedriften må være 289,45 DE.
84. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer.
85. Der skal på bedriftens udbringningsarealer være mindst 2,5 % efterafgrøder – ud over de til en hver tid gældende generelle krav om efterafgrøder. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. Hverken de ekstra efterafgrøder eller efterafgrøder som følge af de generelle krav må erstattes af grønne marker ifølge reglerne om nedsættelse af kravet til efterafgrøder som følge af grønne marker.
86. Der skal hvert år være etableret efterafgrøder med mindst 50 % miljøgræs på enten mark 22-0 eller mindst 4,15 ha af mark 12-0 som vist i bilag 9.
87. Der skal hvert år være etableret efterafgrøder med mindst 40 % miljøgræs på enten mark 1-1 eller 1-2 som vist i bilag 9.

13.7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

Ved ophør eller permanent neddrogning til under ex. 250 DE, skal driftsherren komme med et oplæg til undersøgelse iht. Jordforureningslovens § 38 k.

88. Ophør eller permanent neddrogning til under 250 DE af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
89. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:
- foretages en oprydning i og omkring staldanlæg
 - tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
 - Tømning af alle olietanke
 - Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

14 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 04/12/2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lov nr. 879 af 26/06/2010 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 933 af 24/09/2009 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 648 af 18/06/2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Historisk)

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Gældende)

Bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006 om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1517 af 14/12/2006 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1415 af 12/12/2011 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 1321 af 21/12/2011 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2009-2021

Spildevandsplan for Sønderborg Kommune 2009-2016